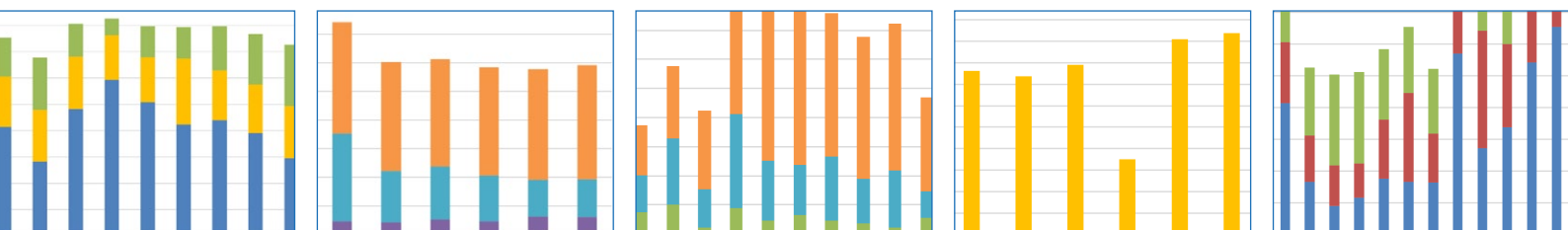

Enquête Hoofdpunten Beleid Rutte IV

Representatieve enquête onder 3500 respondenten
uitgevoerd door Peil.nl in oktober 2021

Enquête Hoofdpunten Beleid Rutte IV

Representatieve enquête onder 3500 respondenten
uitgevoerd door Peil.nl in oktober 2021

27 NOVEMBER 2021

Colofon

Enquête uitgevoerd door Peil.nl, in de maand oktober 2021, In opdracht van Stichting Milieu, Wetenschap & Beleid

Bewerking resultaten en tekst rapport:

Theo Wolters

Grafische Vormgeving:

Maarten Bosch (Little Shop of Graphics)

Foto omslag:

Shutterstock

27 november 2021

Copyright en gebruik van de uitkomsten

De hier gepubliceerde uitkomsten in de vorm van tabellen en grafieken mogen vrij gebruikt en verspreid worden, mits ongewijzigd, en met vermelding van de bron (Stichting Milieu, Wetenschap & Beleid), en een link naar de bron: (www.mwenb.nl/download).

Organisaties die geïnteresseerd zijn in een andere representatie (grafiek), of in andere data uit de enquête, kunnen contact met ons opnemen via info@mwenb.nl

Stichting Milieu, Wetenschap & Beleid zet zich in voor het bevorderen van onafhankelijke journalistiek en wetenschap, en voor een verstandig beleid van overheden, instanties en bedrijven.

<https://mwenb.nl>

info@mwenb.nl

Inhoud

1	Inleiding – Toelichting enquête en grafieken	5
	Inleiding	5
	Opzet van enquête	5
	Toelichting “score”	6
2	Samenvatting	7
	Algemeen	7
	Klimaat & energie	7
	Kernenergie	8
	Immigratie & integratie	8
	Natuur & Milieu	8
	Europa	8
3	Bespreking van de resultaten	9
	Twee duidelijke blokken: links en midden/rechts	9
	Opvallende uitkomsten van de vier onderwerpen	10
	Bijlage 1: Opleiding en Inkomen	15
	Bijlage 2: Leeftijd en geslacht	15
	Bijlage 3: Coalitie	16
4	De Enquête-resultaten	17
	Klimaat en energie	17
	Immigratie en integratie	29
	Natuur en milieu	31
	Europa	36
5	Bijlagen	40
	Bijlage 1: Opleiding en inkomen	40
	Bijlage 2: Leeftijd en geslacht	44
	Bijlage 3: Coalitiepartijen vergeleken met “allen”	45
6	Toelichting bij de enquête en de grafieken	49
	Representativiteit	49
	Handleiding bij de grafieken	49

1 Inleiding – Toelichting enquête en grafieken

Inleiding

In opdracht van Stichting Milieu, Wetenschap & Beleid heeft Peil.nl in de maand oktober 2021 een representatieve enquête gehouden onder 3500 respondenten.

Vanwege de omvang is dit in drie delen gebeurd, met telkens een week ertussen.

Opzet van enquête

De enquête bestond uit 20 vragen over 4 onderwerpen, die gezien kunnen worden als de hoofdonderwerpen voor de volgende regeerperiode en dus voor het regeerakkoord:

Klimaat & Energie

Immigratie & Integratie

Natuur & Milieu

Europa

De resultaten zijn opgedeeld naar verschillende categorieën:

Stemgedrag maart 2021 (landelijke verkiezingen)

Stemgedrag oktober 2021

Geslacht en leeftijd

Opleiding en inkomen

De resultaten van de enquête in hoofdstuk 3 worden weergegeven in tabellen en grafieken, opgedeeld naar politieke voorkeur bij het afnemen van de enquête in oktober 2021. Hierdoor wordt de factor “strategisch stemmen” uitgeschakeld, en krijgen we de mening te zien van de werkelijke aanhang van de partijen op dit moment.

In de bijlagen 1 en 2 worden opvallende aspecten van de overige opdelingen (leeftijd/geslacht en opleiding/inkomen) getoond in de vorm van grafieken.

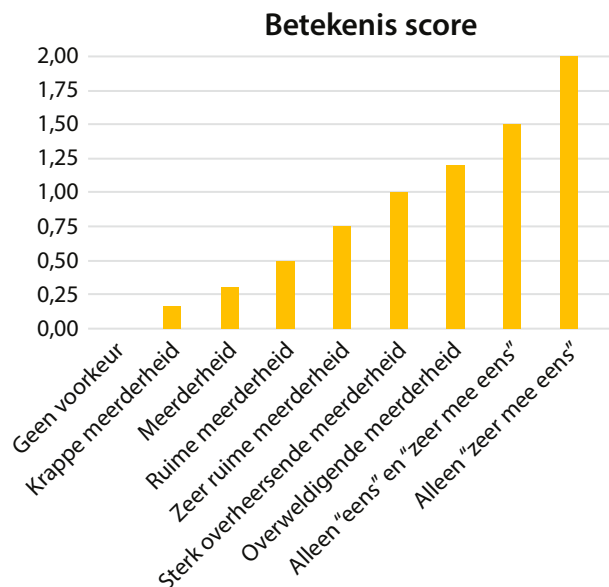
In bijlage 3 worden de grafieken getoond, beperkt tot de beoogde coalitiepartijen.

Toelichting “score”

In de tabellen is bovenaan een score opgenomen, die een gemiddelde waarde toekent aan de resultaten. Deze score wordt weergegeven in de oranje grafieken. De score loopt van +2 tot -2.

Deze score kan men als volgt interpreteren:

0,00	Geen voorkeur
0,15	Krappe meerderheid
0,30	Meerderheid
0,50	Ruime meerderheid
0,75	Zeer ruime meerderheid
1,00	Sterk overheersende meerderheid
1,20	Overweldigende meerderheid
1,50	Iedereen “mee eens” of “zeer mee eens”
2,00	Iedereen “Zeer mee eens”

Dezelfde kwalificatie geldt voor de negatieve scores, die een meerderheid voor “mee oneens” en “zeer mee oneens” weergeven.

Hoe deze score en de interpretatie ervan vastgesteld worden, wordt uitgebreid toegelicht pagina 49.

2 Samenvatting

Algemeen

1. De resultaten van de enquête tonen twee blokken met meestal sterk tegengestelde meningen: een links blok en een midden/rechts blok. Binnen de blokken is de overeenkomst tussen de voorkeuren groot.

*..... Het linkse blok bestaat uit het electoraat van GroenLinks, D66, Volt, PvdA en PvdD, de hoog opgeleiden en de hoogste inkomens.
Het midden/rechtse blok bestaat uit stemmers op SP, CDA, VVD, JA21, BBB, PVV, FvD, en de zwevende kiezers, de midden en laag opgeleiden en de midden-inkomens.*
2. Het gewogen gemiddelde van de voorkeuren van alle respondenten zit in bijna alle gevallen aan de kant van de voorkeuren van het midden/rechtse blok.
3. Van de beoogde coalitiepartijen komt de voorkeur van VVD- en CDA-stemmers meestal goed overeen met die van de landelijke meerderheid, en is die van D66 daar meestal tegengesteld aan.

Klimaat & energie

4. Er is in beide blokken ruime steun voor de gedachte dat klimaatverandering komt door CO₂ en een zeer ruime meerderheid vindt dat het een groot probleem is. Alleen PVV en (zeer uitgesproken) FvD vinden dat niet.
5. Toch staken de stemmen over de vraag of duur ingrijpend klimaatbeleid wel nuttig is, en vindt een ruime meerderheid dat voorlopen met klimaatbeleid op de rest van de wereld niet wenselijk is.
6. Het draagvlak voor klimaatbeleid blijkt zelfs extreem klein te zijn als gevraagd wordt naar wat men er voor over heeft: maar liefst 41% van de respondenten wenst helemaal niets te betalen aan klimaatbeleid, en nog geen 8% zegt bereid te zijn de huidige kosten van klimaatbeleid (€ 1000 per huishouden per jaar) of meer te willen betalen.

..... Zelfs van de hoogst opgeleiden en de hoogste inkomens, die de grootste voorstanders zijn van dure klimaatmaatregelen, wil 28% resp 31% helemaal niets betalen voor klimaatbeleid, en is maar 5% resp 6% bereid meer te betalen dan het huidige bedrag.
7. Het van het gas af halen van woningen wordt door een meerderheid niet als zinvol beschouwd.
8. Er is een meerderheid voor een focus op aanpassen aan klimaatverandering (adaptatie) in plaats van op CO₂-reductie.
9. Er is een zeer ruime meerderheid voor een focus op innovatie (bv. thorium) in plaats van het aanleggen van wind- en zonneparken.

*..... Deze voorkeur is wat groter bij de jongeren tot 44 jaar.
Alleen D66 en GL zijn daar nét niet positief over.*
10. Toepassing van biomassa en biobrandstoffen wordt door beide blokken sterk afgekeurd.

..... Stemmers op de coalitiepartijen plus PvdA en SP zijn nog gematigd in hun afkeuring, GroenLinks stemmers zitten bijna op de gemiddelde sterke afkeuring.

Kernenergie

11. Er is zeer grote en ook brede steun voor kernenergie: 60% is voor nieuwe kerncentrales, en inclusief hen die Borssele open willen houden is de steun voor nucleair 77%. Tegen kernenergie en voor sluiting van Borssele is slechts 9%.
..... Alleen van de stemmers op Groen links en PvdD is een groter deel voor sluiten van Borssele dan voor het bouwen van nieuwe centrales, maar de pro-nucleaire groep is toch ook bij deze partij- en nog best groot (ca 24%).
12. Van de jongeren tussen 18 en 24 is zelfs 75% voor de bouw van nieuwe kerncentrales (allen: 60%).
13. Maar liefst 39% van de respondenten is voor méér dan twee grote en een kleine nieuwe centrale, en wil vol inzetten op kernenergie voor de energietransitie. Voor mannen is dit percentage zelfs 48%.

Immigratie & integratie

14. Er is over de hele linie zeker geen sterke anti-immigratie voorkeur: vragen die neerkomen op een sterke beperking scoren matig (PVV), laag (FvD) tot zeer laag (overige partijen).
15. Er is wel een sterke voorkeur voor een actief immigratiebeleid, dat paal en perk stelt aan de huidige ongeremde instroom.
16. Het huidige asielbeleid dat iedereen binnenlaat en pas dan gaat beoordelen of men recht op een verblijfsstatus heeft, krijgt de laagste score.

Natuur & Milieu

17. Een meerderheid vindt het huidige stikstofbeleid te streng.
18. Een krappe meerderheid vindt dat niet alle 160 natuurgebieden en gebiedjes volledig beschermd hoeven te worden.
19. Een ruime meerderheid vindt dat onze boeren telkens weer het slachtoffer worden van beleid uit de Randstad.
20. Een ruime meerderheid vindt het onterecht dat de boeren worden opgeofferd voor het stikstofbeleid.
21. Een grote meerderheid vindt het niet goed dat de EU ons visserijbeleid bepaalt.

Europa

22. Een grote meerderheid denkt dat het Nederlandse belang niet goed behartigd kan worden in het Europees Parlement omdat we maar 4% van de zetels hebben.
23. Een zeer ruime meerderheid verwacht dat Nederland en Duitsland zullen opdraaien voor het wanbeleid en de achterstanden in andere landen van de EU, ook een groot deel van het linkse blok.
24. Een ruime meerderheid denkt dat Nederland beter af is buiten de EU dan in een federale staat.
25. Een grote meerderheid wil liever terug naar een economische samenwerking tussen onafhankelijke landen (een EEG) dan verder naar een Verenigde Staten van Europa.

3 Bespreking van de resultaten

Twee duidelijke blokken: links en midden/rechts

Opvallend is de strikte verdeling van de antwoorden over de hele linie naar partijvoorkeur.

Daarbij zien we een links blok van GroenLinks, D66, Volt, PvdA en PvdD, waarvan het electoraat redelijk consistent vergelijkbaar antwoordt.

Niet geheel onverwacht kiezen de jongeren meestal in hoge mate voor de voorkeuren van het linkse blok. Maar niet altijd, zoals bijvoorbeeld op het gebied van kernenergie.

Ook de standpunten van de hoog opgeleiden en (in iets mindere mate) van de hoogste inkomens komen meestal overeen met dit linkse blok.

Hier tegenover staat een ook consistent eensgezind blok van stemmers op de midden- en rechtse partij- en CDA, VVD, JA21, BBB, PVV, FvD, de zwevende kiezers, en opvallend: SP.

Over het algemeen heeft een meerderheid van de midden- en laagopgeleiden en (in iets mindere mate) de middeninkomens dezelfde voorkeuren als dit blok.

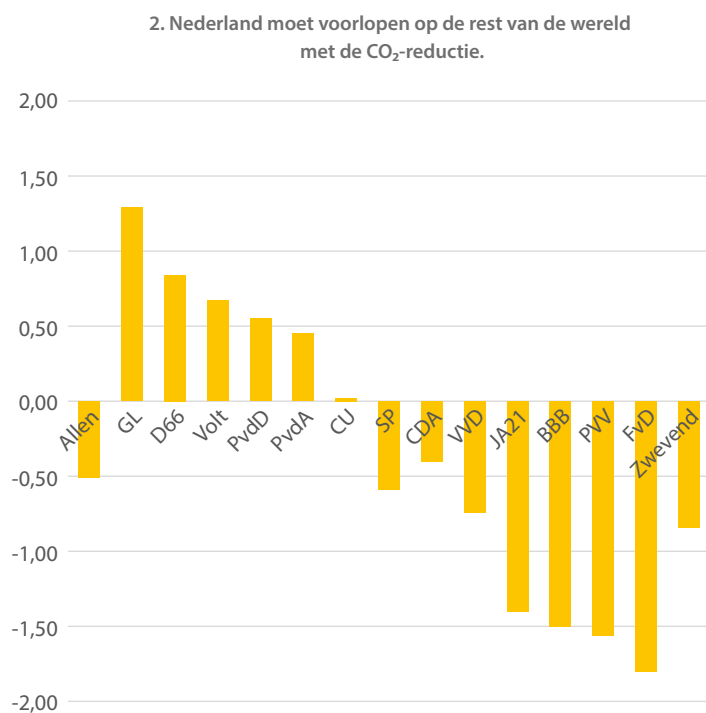
En in bijna alle gevallen steunen de zwevende kiezers vooral het midden/rechtse blok.

CU-stemmers zijn moeilijk tot een van de groepen te rekenen.

PvdD zit bij het linkse blok, maar verschuift bij Europese kwesties naar het midden/rechtse blok.

In de meeste gevallen, en in alle gevallen waarbij het over concreet beleid gaat, komt de mening van het midden/rechtse blok overeen met de mening van de meerderheid van de Nederlanders.

Exemplarisch voor deze verdeling is de uitslag op de vraag over voorlopen op de rest van de wereld met klimaatbeleid:

In dit voorbeeld tonen de stemmers per partij meestal een ruime tot overweldigende voorkeur voor een standpunt, en de hele bevolking ("Allen") laat een ruime meerderheid zien voor de voorkeur van het midden/rechtse blok: Nederland moet niet voorlopen.

Opvallende uitkomsten van de vier onderwerpen

Klimaat & Energie

De tweedeling tussen de blokken is op dit onderwerp zeer overheersend.

Toch is er bij een meerderheid van de aanhang van alle partijen steun voor de gedachte dat klimaatverandering door onze CO₂-uitstoot komt, en een groot probleem vormt, behalve bij FvD en PVV. Dat blijkt ook uit andere enquêtes.

Maar als het op de behoefte aan ambitieus klimaatbeleid aankomt, is het beeld volstrekt anders.

Op de stelling “Het is nuttig om als Nederland dure, ingrijpende klimaatmaatregelen te nemen om in 2050 fossielvrij te zijn” komt er gemiddeld een minimale -0,01 score uit de bus in het voordeel van de tegenstemmers. Voorlopen op de rest van de wereld wil zelfs een ruime meerderheid (-0,51) niet.

De duidelijkste aanwijzing dat het huidige klimaatbeleid een minimaal draagvlak heeft, blijkt echter uit de vraag “Hoeveel bent u met uw huishouden bereid extra te betalen per jaar aan energie- en andere kosten ten behoeve van het klimaatbeleid?”

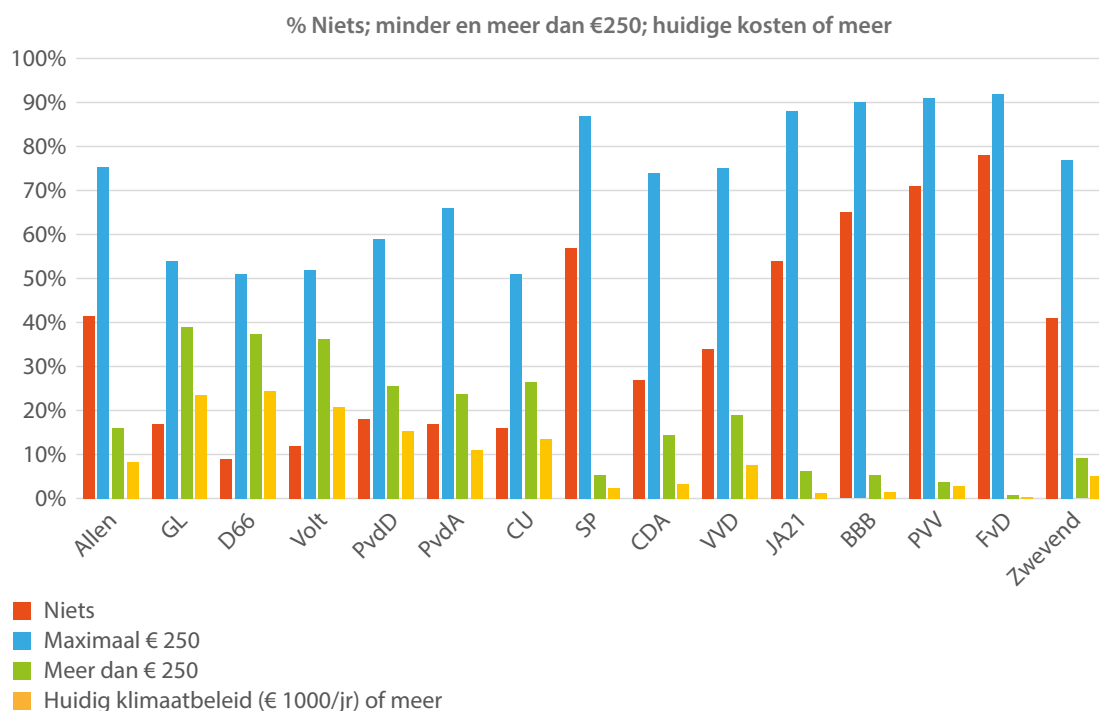
Daarop antwoordt maar liefst 41% van de respondenten met “niets”. Van de vrouwen wil 46% niets betalen.

Zelfs van GroenLinks en PvdA wil 17% niets betalen voor klimaatbeleid.

Van de midden- en laagopgeleiden wenst zelfs 48% resp. 59% niets aan klimaatbeleid te betalen.

Van geen enkele partij is een meerderheid van de stemmers bereid om meer dan € 250 per jaar per huishouden te betalen. Dat is opvallend, omdat de kosten van het klimaatbeleid all-in nu al meer dan € 1000 per huishouden per jaar bedragen.¹

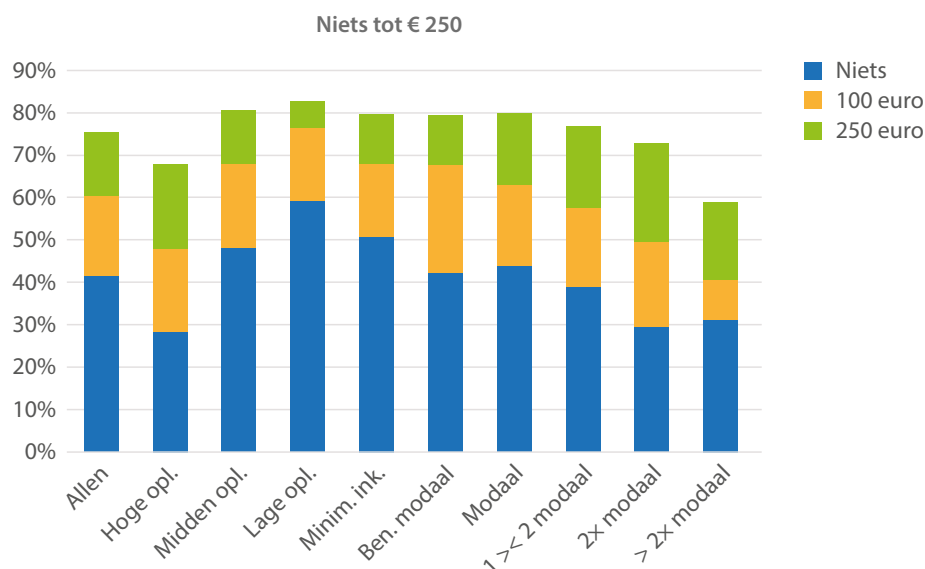
Slechts 8% van alle respondenten zegt bereid te zijn dit bedrag te betalen. Bij GroenLinks en D66 ligt het percentage dat bereid is deze huidige kosten van het klimaatbeleid of meer te betalen op 24%.

¹ Zie https://nlnslash.nl/mwenb/De_kosten_van_het_energieakkoord.pdf pag 39 en <https://energietransitie.net/kosten-klimaatbeleid-in-2030/> voor onderbouwing hiervan.

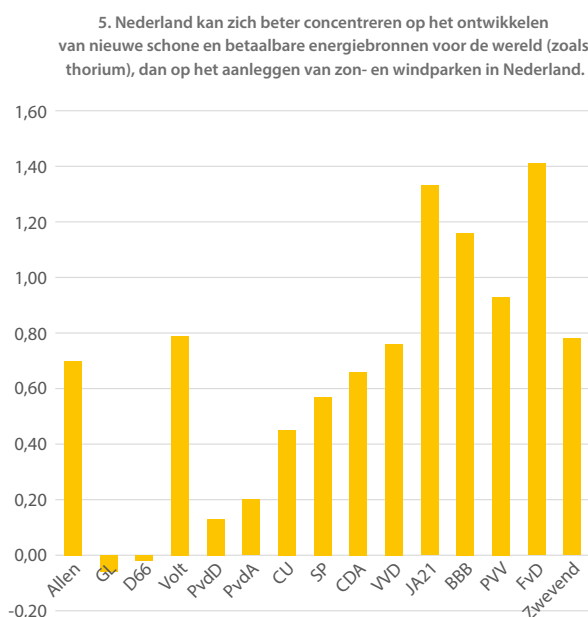
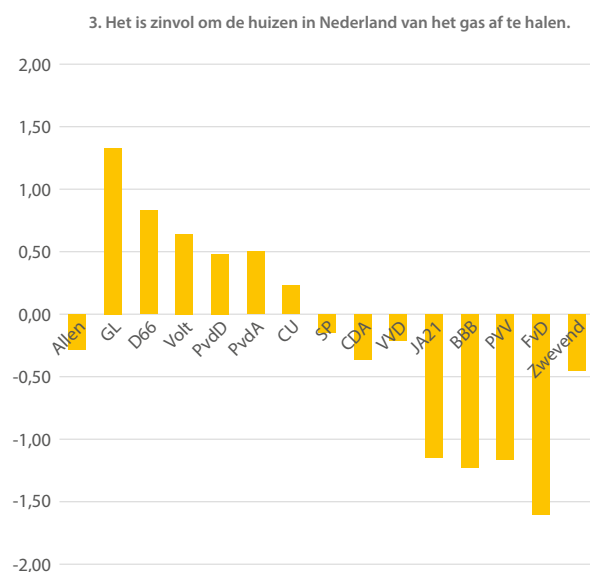
En ondanks hun sterke voorkeur voor een duur en ingrijpend klimaatbeleid in een andere vraag, is ook van de hoogst opgeleiden en de hoogste inkomens 68% resp 59% niet bereid om meer dan € 250 per jaar te betalen voor het klimaatbeleid, tegen 75% gemiddeld.

Slechts 4% van de hoogopgeleiden en 6% van de hoogste inkomens is bereid om meer dan de huidige € 1000 per jaar te betalen voor klimaatbeleid.

Dit gebrek aan draagkracht voor klimaatbeleid komt verder naar voren bij de vragen over de invulling van het beleid:

- een meerderheid is er tegen om de huizen van het gas te halen (-0,28).
- het gebruik van biomassa en biobrandstoffen wordt (sterk) afgekeurd door stemmers op alle partijen
- een meerderheid prefereert aanpassen aan klimaatverandering (adaptatie) boven CO₂-reductie (mitigatie) (0,32).
- bijna van alle partijen is veel steun voor een focus op innovatie (bv thorium onderzoek) boven de aanleg van wind- en zonneparken.
- er is overweldigende steun voor een (zeer) ambitieus programma voor kernenergie.

Kernenergie

Zoals ook uit andere recente enquêtes bleek, blijkt kernenergie op uitzonderlijk veel steun te kunnen rekenen bij de bevolking: 60% is voor nieuwbouw van centrales in Nederland.

Uit deze enquête blijkt dat dit percentage voor de leeftijdsgroep 18 – 24 jaar zelfs op 74% ligt.

Ook blijkt dat maar liefst 39% van de bevolking daarbij voor een sterke focus op kernenergie is, die verder gaat dan het bouwen van 2 grote en een kleine kerncentrale. Dit percentage is bij alle leeftijden ongeveer gelijk.

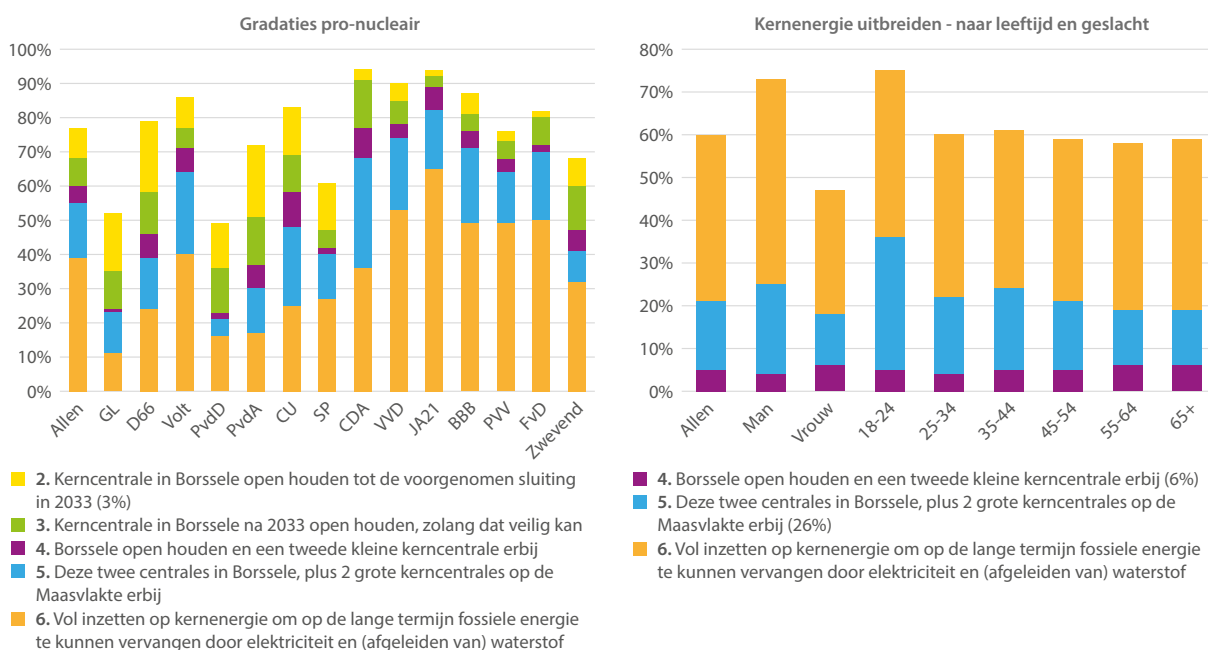
Het percentage dat tegen kernenergie is en Borssele wil sluiten ligt op maar 8%. Bij geen enkele partij is daar een 51% meerderheid voor, en bij de twee partijen waar meer tegenstanders dan voorstanders zijn, is dat verschil niet groot: GroenLinks met 42% tegenstanders tegen 24% voorstanders, en PvdD met 38% resp 23%.

Stemmers op VVD en CDA zijn overweldigend voor kernenergie met 78% resp. 77%, en tegen kernenergie is daarvan maar 2% resp. 3%.

Het D66 electoraat zit op 47% voor nieuwbouw, en 33% voor behoud of verlengen van Borssele. Tegen alle vormen van kernenergie is maar 6%, dat ligt onder het gemiddelde van 8%.

De D66 achterban kan dus ook tot de voorstanders van kernenergie gerekend worden.

Van de aanhang van kernenergie koploper JA21 wil 89% nieuwe centrales bouwen, en gaat zelfs 65% voor de volle inzet op kernenergie, met nieuwbouw van meer dan drie centrales.

Immigratie & integratie

Ook op dit onderwerp is vaak een tweedeling tussen het linkse blok en het midden-rechtse blok zichtbaar, maar die is minder duidelijk dan bij het onderwerp Klimaat & Energie. Opvallend is dat geen van de voorgestelde beleidsopties meer dan de helft van de respondenten kon bekoren.

Toch zijn er ook duidelijke tegenstellingen tussen de partijen: 25% van de respondenten wil het huidige EU immigratiebeleid uitvoeren, maar van de D66 stemmers is dat 68%, tegen 0% van de JA21 en 1% van de FvD en PVV achterban.

Opvallend is de hoogste score van 43% (tegen 34% allen) van de jongeren van 18 – 24 jaar (niet weergegeven in dit rapport) voor de optie: **“Zorgvuldige afstemming van ons acceptatiebeleid op het aantal mensen dat we kunnen huisvesten en integreren”**, in combinatie met een uitzonderlijk lage score op **“Niemand er meer bij”** van 3% (tegen 10% allen).

De enige echt duidelijke conclusie die getrokken kan worden is dat het huidige passieve beleid, waarbij bijna iedereen die het land binnenkomt hier ook blijft, als statushouder of illegaal, het laagst gewaardeerd wordt (maar 7%), terwijl de actieve maatregelen die een daadwerkelijk toelatingsbeleid inhouden het hoogst scoren (24% tot 46%).

Daarbij valt op dat men over de hele linie zeker niet sterk anti immigratie is: vragen die neerkomen op een sterke beperking scoren matig (PVV), laag (FvD) tot zeer laag (overige partijen).

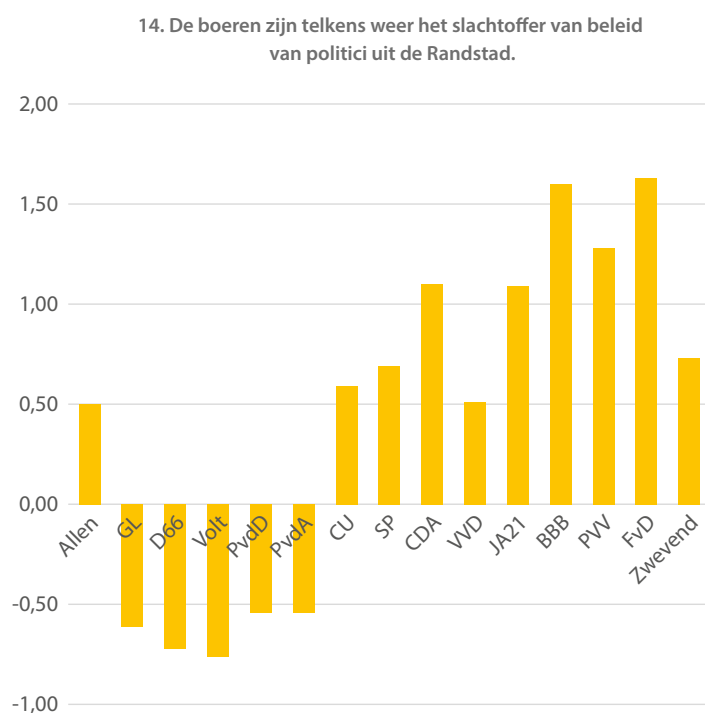
Men lijkt vooral een actief, goed geregeld migratiebeleid te willen, in plaats van de huidige ongecontroleerde instroom.

Natuur & Milieu

Op dit onderwerp is weer een sterke tweedeling tussen het linkse en het midden/rechtse blok.

Bij de twee vragen over stikstofbeleid is de meerderheid het eens met het midden/rechtse blok, maar dit is een krappe meerderheid: 0,24 en 0,12.

Bij de twee vragen die gaan over het lot van de boeren, is de uitslag veel uitgesprokener: een ruime meerderheid van 0,5 en 0,41 komt op voor de boeren.

Daarbij moet opgemerkt worden dat bij de jongeren van 18-24 en 25-34 jaar zo goed als geen steun voor de boeren te vinden is, en dat ook de hoog opgeleiden en hoogste inkomens erg weinig ophebben met onze boeren.

Bij de vraag of het goed is dat de EU ons visserijbeleid bepaalt, is een zeer ruime meerderheid (- 0,63) het daar niet mee eens.

Europa

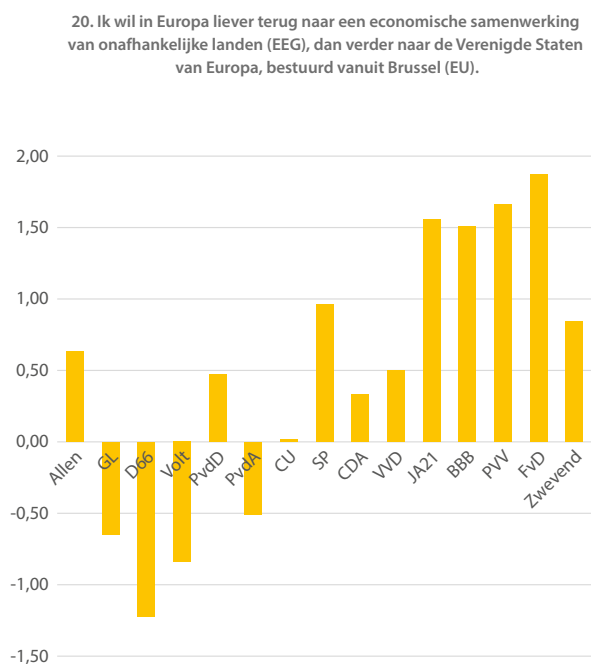
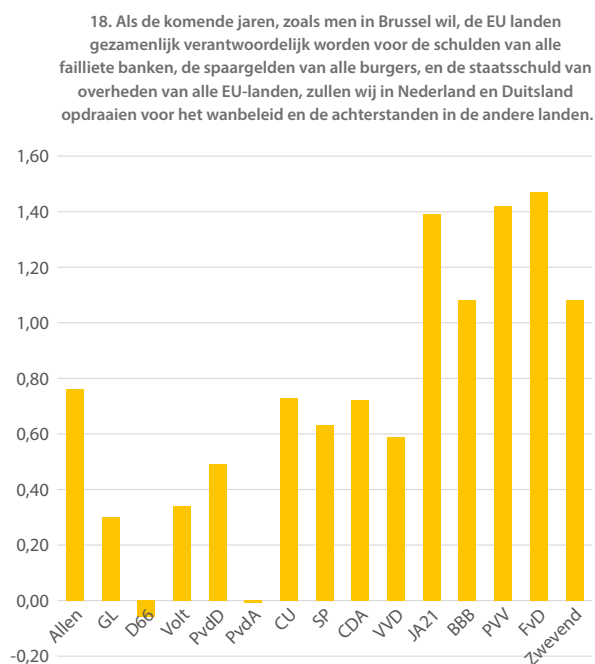
Ook hier weer de bekende sterke tweedeling, al verschuift de PvdD op dit onderwerp naar het midden/rechtse blok, en hinkt het CDA een beetje op twee benen.

Een overtuigende meerderheid (0,57) vindt dat het Nederlandse belang in het Europees parlement met maar 4% van de zetels niet goed behartigd kan worden. Het linkse blok vindt van wel, maar niet erg overtuigend (van 0,37 tot 0,65).

Zeer opvallend is dat bijna alle partijen verwachten dat Nederland en Duitsland gaan opdraaien voor de achterstanden en het wanbeleid in andere EU-landen, met een uitzonderlijk hoge gemiddelde score van 0,76. Alleen een minimale -0,06 van D66 en -0,01 van PvdA is het hier niet mee eens.

De laatste twee vragen geven de conclusie aan die de respondenten hieruit trekken, en die is duidelijk:

- Een ruime meerderheid (0,4) verwacht als Nederland beter af te zijn buiten de EU. Alleen de leeftijdsgroep van 18 – 24 jaar onderschrijft dit niet, met een krappe score van -0,29.
- Een zeer ruime meerderheid (0,63) ziet liever weer een economische samenwerking tussen onafhankelijke landen, zoals in de EEG, dan een EU die uitmondt op een Verenigde Staten van Europa. Dat geldt zelfs voor de jongeren, met een redelijke score van 0,31.

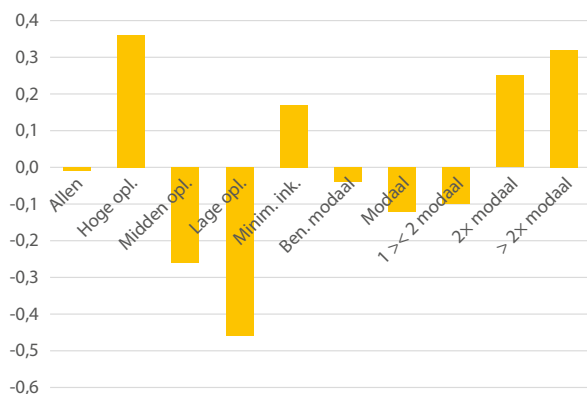

Bijlage 1: Opleiding en Inkomen

De opdeling naar opleiding bracht opvallend grote verschillen aan het licht: de hoog opgeleiden hebben zeer van het gemiddelde afwijkende voorkeuren, die ook in het linkse blok gangbaar zijn. Hetzelfde maar in iets mindere mate geldt voor de hoogste inkomens.

Midden- en laag opgeleiden kiezen daarentegen meestal bovengemiddeld voor de voorkeuren van het midden/rechtse blok.

1. Het is nuttig om als Nederland dure, ingrijpende klimaatmaatregelen te nemen om in 2050 fossielvrij te zijn.

Bijlage 2: Leeftijd en geslacht

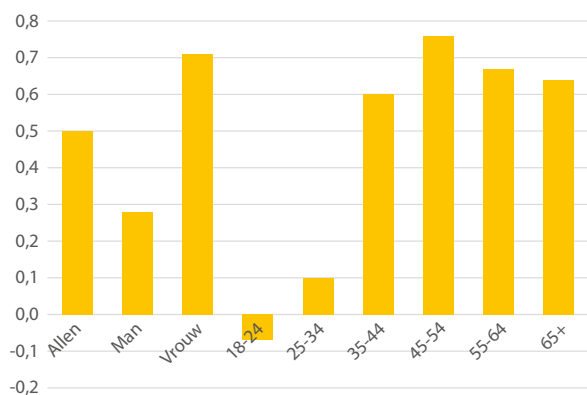
In deze bijlage is een aantal van de interessante uitslagen weergegeven die met geslacht of leeftijd te maken hebben.

Het opvallendst is de al eerder genoemde grote populariteit van kernenergie bij de jongste groep.

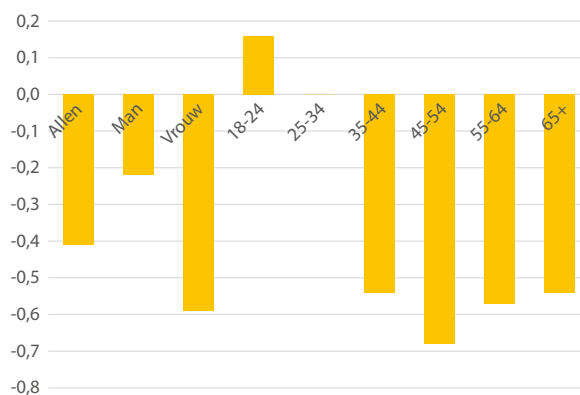
Ook de geringe steun voor de boeren van de groep onder de 35 jaar is al genoemd.

Hier staat dan weer de grote steun voor de boeren van de groep van boven de 35 jaar en van de vrouwen tegenover.

14. De boeren zijn telkens weer het slachtoffer van beleid van politici uit de Randstad.

15. Het is terecht dat onze veeboeren worden opgeofferd voor het stikstofbeleid.

Tot slot zijn de jongeren aanmerkelijk minder wantrouwend en kritisch naar de EU.

Bijlage 3: Coalitie

In deze bijlage zijn de resultaten beperkt tot “allen” en het electoraat van de beoogde coalitiepartijen.

Dit laat een opvallend patroon zien: VVD en CDA stemmers zijn het altijd ongeveer eens met het gemiddelde van de hele bevolking, vaak zelfs met een vergelijkbare score.

Daar staat tegenover dat in bijna alle gevallen de D66 stemmers een tegengestelde mening zijn toegeedaan.

4 De Enquête-resultaten

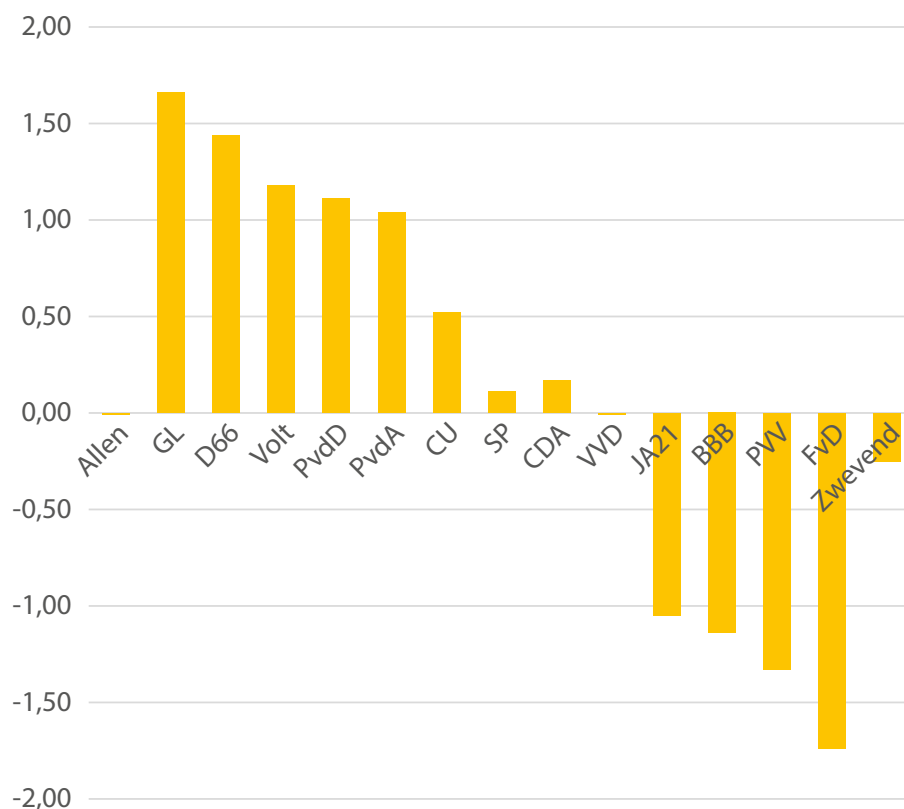
Klimaat en energie

De EU heeft het Parijs-akkoord ondertekend en heeft besloten tot een beleid waarin uiterlijk in 2050 alle fossiele energie in Europa uitgebannen is en we overgaan op 100% duurzame energie. Nederland heeft zich bij dit beleid aangesloten en de doelen in de klimaatwet vastgelegd. Veel politieke partijen willen zelfs nog aanmerkelijk strengere doelen stellen voor Nederland.

Zon en wind leverden in 2020 in Nederland samen nog maar ongeveer 4% van de energie.

1. Het is nuttig om als Nederland dure, ingrijpende klimaatmaatregelen te nemen om in 2050 fossielvrij te zijn.

Stemt nu:	Allen	GL	D66	Volt	PvdD	PvdA	CU	SP	CDA	VVD	JA21	BBB	PVV	FvD	Zwevend
Score:	-0,01	1,66	1,44	1,18	1,11	1,04	0,52	0,11	0,17	-0,01	-1,05	-1,14	-1,33	-1,74	-0,25
Zeer mee eens	20%	68%	58%	47%	46%	36%	21%	12%	14%	6%	3%	1%	1%	0%	8%
Mee eens	24%	27%	32%	33%	28%	40%	37%	34%	34%	36%	8%	10%	6%	3%	23%
Eens noch oneens	14%	3%	4%	14%	10%	13%	19%	19%	20%	19%	13%	11%	8%	4%	22%
Mee oneens	16%	0%	4%	4%	6%	9%	14%	19%	17%	18%	32%	25%	23%	10%	18%
Zeer mee oneens	24%	0%	1%	2%	4%	1%	7%	14%	14%	16%	43%	48%	55%	82%	22%
Weet niet/geen mening	3%	2%	2%	0%	5%	2%	1%	2%	2%	3%	1%	5%	7%	2%	6%

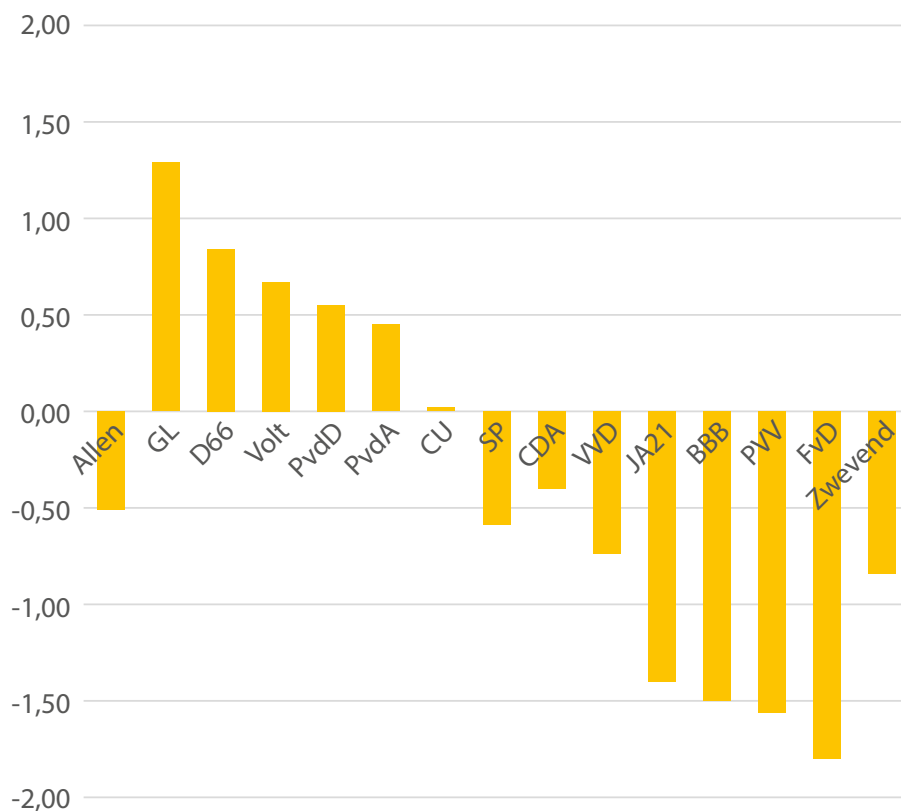

4 De Enquête-resultaten

Klimaat en energie

2. Nederland moet voorlopen op de rest van de wereld met de CO₂-reductie.

Stemt nu:	Allen	GL	D66	Volt	PvdD	PvdA	CU	SP	CDA	VVD	JA21	BBB	PVV	FvD	Zwevend
Score:	-0,51	1,29	0,84	0,67	0,55	0,45	0,02	-0,59	-0,40	-0,74	-1,40	-1,50	-1,56	-1,80	-0,84
Zeer mee eens	12%	48%	35%	35%	30%	22%	12%	5%	6%	3%	2%	1%	1%	0%	5%
Mee eens	15%	37%	29%	25%	25%	22%	27%	13%	20%	13%	3%	5%	4%	2%	11%
Eens noch oneens	16%	11%	23%	18%	18%	35%	22%	28%	26%	22%	9%	5%	5%	2%	17%
Mee oneens	20%	3%	9%	17%	15%	13%	26%	25%	27%	31%	23%	21%	17%	11%	22%
Zeer mee oneens	35%	1%	3%	5%	9%	5%	12%	28%	22%	30%	62%	66%	67%	82%	38%
Weet niet/geen mening	2%	0%	1%	1%	3%	2%	0%	1%	1%	1%	0%	2%	7%	4%	7%

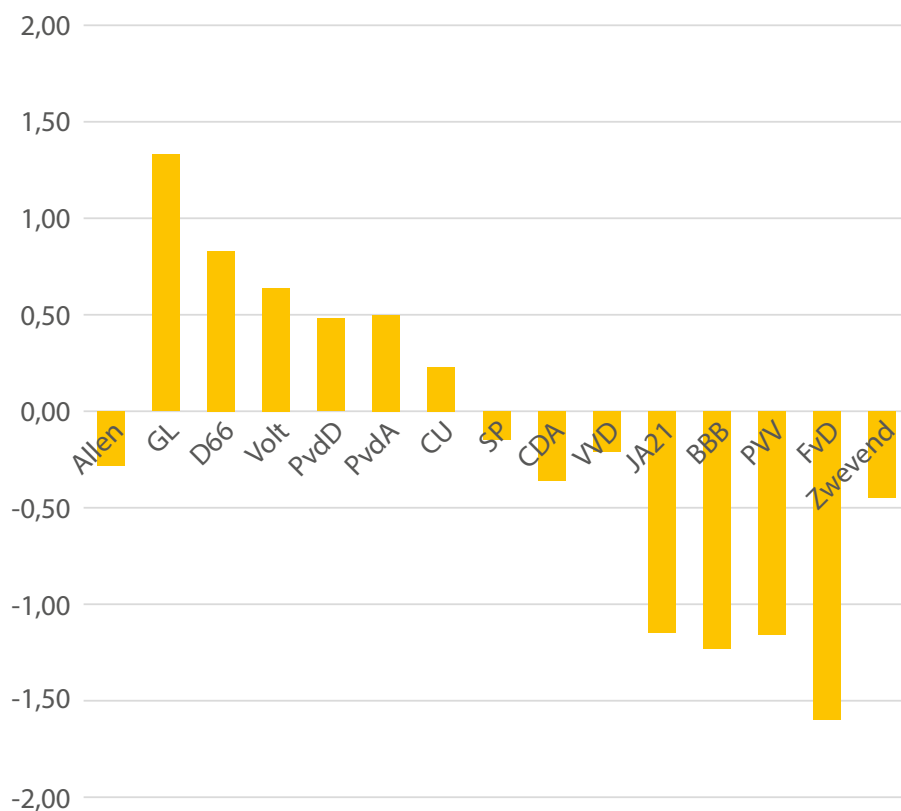

4 De Enquête-resultaten

Klimaat en energie

3. Het is zinvol om de huizen in Nederland van het gas af te halen.

Stemt nu:	Allen	GL	D66	Volt	PvdD	PvdA	CU	SP	CDA	VVD	JA21	BBB	PVV	FvD	Zwevend
Score:	-0,28	1,33	0,83	0,64	0,48	0,50	0,23	-0,15	-0,36	-0,21	-1,15	-1,23	-1,16	-1,60	-0,45
Zeer mee eens	13%	53%	32%	24%	26%	23%	17%	11%	5%	7%	4%	3%	3%	2%	5%
Mee eens	22%	30%	36%	41%	25%	33%	30%	25%	25%	27%	8%	9%	9%	5%	22%
Eens noch oneens	14%	11%	10%	15%	20%	19%	15%	19%	19%	20%	10%	7%	10%	4%	17%
Mee oneens	19%	2%	13%	10%	16%	15%	25%	26%	30%	22%	25%	22%	21%	9%	28%
Zeer mee oneens	27%	2%	4%	8%	8%	7%	8%	18%	20%	20%	52%	56%	52%	79%	23%
Weet niet/geen mening	4%	2%	5%	3%	6%	2%	5%	1%	1%	4%	2%	2%	4%	1%	5%

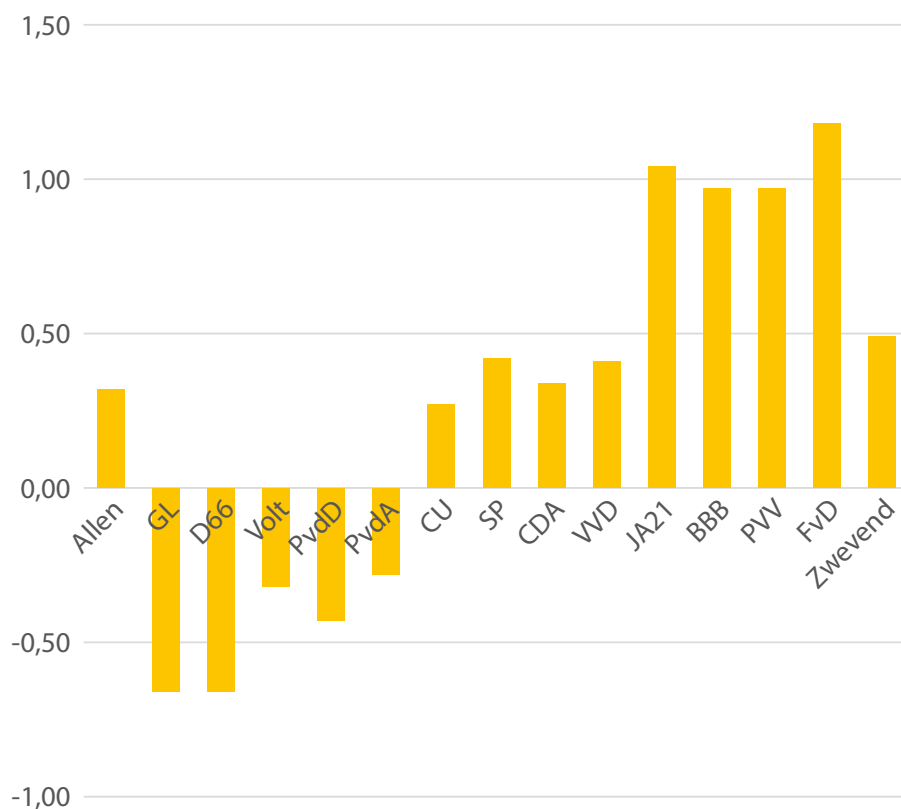

4 De Enquête-resultaten

Klimaat en energie

4. Nederland kan zich beter concentreren op het aanpassen aan klimaatverandering (bijvoorbeeld door dijken te bouwen) dan op het voorkomen van klimaatverandering (door binnen 30 jaar te stoppen met fossiele energie).

Stemt nu:	Allen	GL	D66	Volt	PvdD	PvdA	CU	SP	CDA	VVD	JA21	BBB	PVV	FvD	Zwevend
Score:	0,32	-0,66	-0,66	-0,32	-0,43	-0,28	0,27	0,42	0,34	0,41	1,04	0,97	0,97	1,18	0,49
Zeer mee eens	18%	7%	4%	6%	5%	5%	12%	14%	17%	13%	35%	31%	32%	46%	16%
Mee eens	32%	10%	11%	19%	19%	23%	30%	39%	31%	39%	42%	47%	40%	30%	33%
Eens noch oneens	22%	24%	24%	27%	28%	26%	30%	26%	29%	23%	13%	12%	13%	18%	27%
Mee oneens	15%	28%	31%	30%	17%	26%	12%	13%	14%	16%	5%	6%	4%	2%	10%
Zeer mee oneens	11%	31%	26%	16%	27%	17%	8%	6%	9%	5%	3%	3%	5%	2%	5%
Weet niet/geen mening	4%	1%	3%	2%	3%	3%	8%	2%	1%	4%	2%	2%	5%	2%	9%

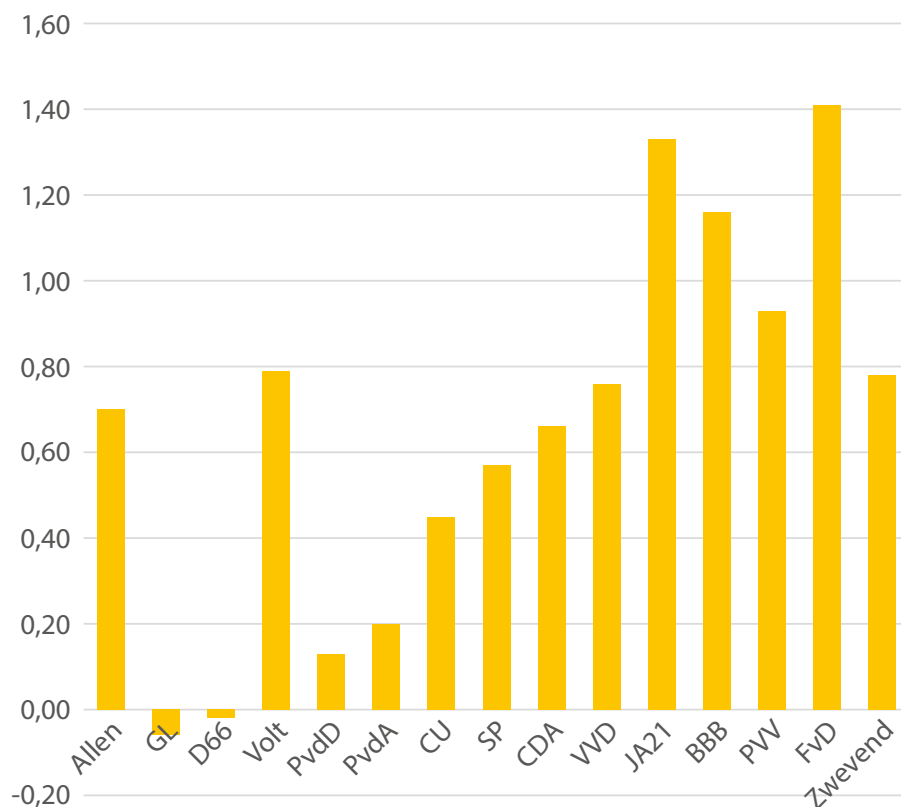

4 De Enquête-resultaten

Klimaat en energie

5. Nederland kan zich beter concentreren op het ontwikkelen van nieuwe schone en betaalbare energiebronnen voor de wereld (zoals thorium), dan op het aanleggen van zon- en windparken in Nederland.

Stemt nu:	Allen	GL	D66	Volt	PvdD	PvdA	CU	SP	CDA	VVD	JA21	BBB	PVV	FvD	Zwevend
Score:	0,70	-0,06	-0,02	0,79	0,13	0,20	0,45	0,57	0,66	0,76	1,33	1,16	0,93	1,41	0,78
Zeer mee eens	25%	10%	9%	23%	13%	14%	10%	14%	22%	23%	46%	38%	33%	58%	23%
Mee eens	33%	16%	23%	34%	23%	23%	42%	38%	37%	37%	37%	40%	32%	27%	34%
Eens noch oneens	20%	38%	26%	27%	26%	32%	15%	23%	21%	22%	8%	16%	15%	5%	20%
Mee oneens	9%	14%	21%	8%	13%	21%	12%	10%	12%	11%	2%	2%	3%	3%	7%
Zeer mee oneens	4%	14%	11%	0%	13%	5%	6%	3%	3%	1%	1%	0%	6%	2%	2%
Weet niet/geen mening	8%	8%	10%	8%	12%	6%	15%	12%	4%	6%	5%	3%	10%	3%	13%

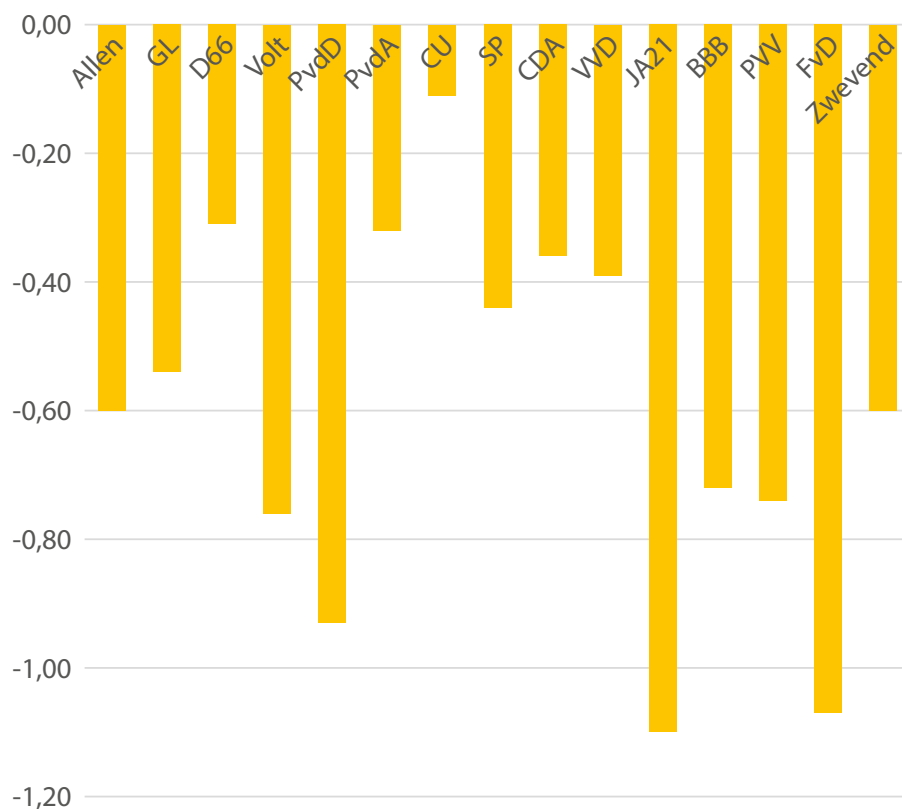

4 De Enquête-resultaten

Klimaat en energie

6. Biomassa en biobrandstoffen zijn een nuttig onderdeel van de energietransitie.

Stemt nu:	Allen	GL	D66	Volt	PvdD	PvdA	CU	SP	CDA	VVD	JA21	BBB	PVV	FvD	Zwevend
Score:	-0,60	-0,54	-0,31	-0,76	-0,93	-0,32	-0,11	-0,44	-0,36	-0,39	-1,10	-0,72	-0,74	-1,07	-0,60
Zeer mee eens	3%	7%	2%	2%	3%	3%	1%	2%	1%	3%	1%	8%	4%	4%	1%
Mee eens	17%	9%	26%	14%	11%	20%	29%	21%	26%	20%	9%	13%	15%	10%	14%
Eens noch oneens	19%	18%	21%	16%	13%	20%	23%	23%	21%	22%	16%	15%	13%	15%	23%
Mee oneens	20%	39%	24%	31%	19%	26%	19%	18%	16%	23%	20%	16%	13%	10%	14%
Zeer mee oneens	27%	16%	17%	27%	39%	13%	11%	22%	22%	18%	46%	40%	35%	53%	24%
Weet niet/geen mening	14%	11%	11%	10%	14%	18%	17%	15%	15%	14%	8%	7%	20%	8%	23%

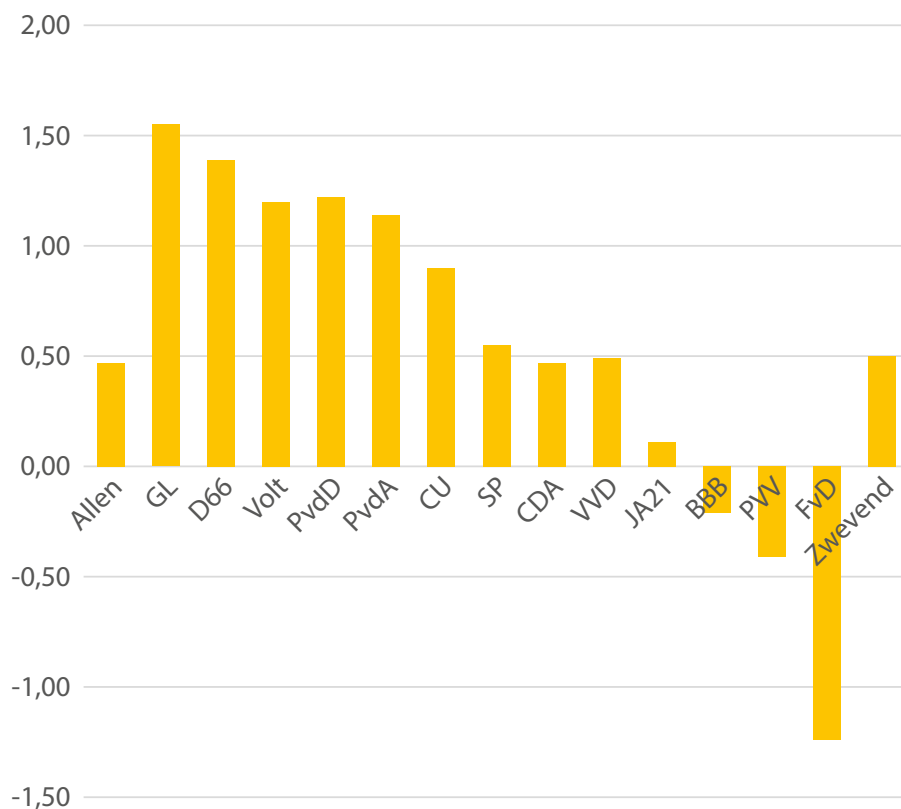

4 De Enquête-resultaten

Klimaat en energie

7. Klimaatverandering komt door de CO₂-uitstoot van de mens.

Stemt nu:	Allen	GL	D66	Volt	PvdD	PvdA	CU	SP	CDA	VVD	JA21	BBB	PVV	FvD	Zwevend
Score:	0,47	1,55	1,39	1,20	1,22	1,14	0,90	0,55	0,47	0,49	0,11	-0,21	-0,41	-1,24	0,50
Zeer mee eens	21%	62%	49%	44%	40%	37%	25%	20%	12%	12%	7%	4%	6%	1%	15%
Mee eens	32%	31%	40%	35%	44%	42%	46%	30%	34%	45%	28%	25%	17%	5%	36%
Eens noch oneens	21%	4%	6%	17%	10%	14%	15%	24%	35%	22%	37%	28%	24%	14%	27%
Mee oneens	13%	2%	3%	2%	3%	2%	7%	14%	13%	16%	15%	21%	21%	27%	10%
Zeer mee oneens	8%	0%	0%	1%	1%	2%	2%	3%	0%	2%	8%	16%	23%	52%	5%
Weet niet/geen mening	5%	1%	3%	0%	1%	4%	4%	9%	6%	3%	5%	6%	8%	0%	8%

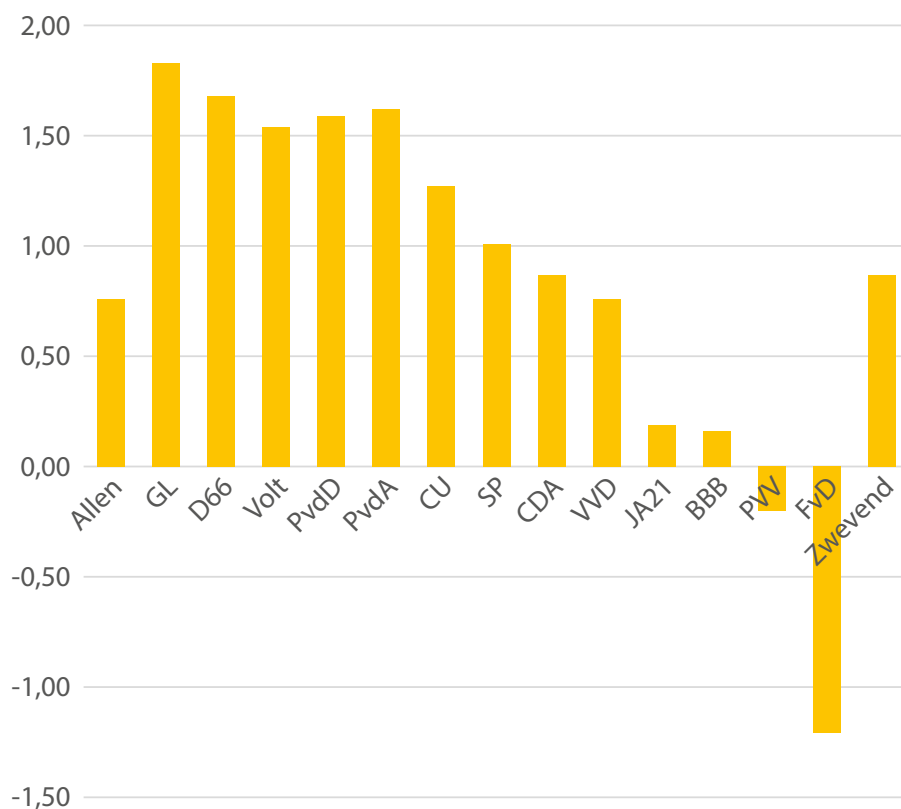

4 De Enquête-resultaten

Klimaat en energie

8. Klimaatverandering is een groot probleem.

Stemt nu:	Allen	GL	D66	Volt	PvdD	PvdA	CU	SP	CDA	VVD	JA21	BBB	PVV	FvD	Zwevend
Score:	0,76	1,83	1,68	1,54	1,59	1,62	1,27	1,01	0,87	0,76	0,19	0,16	-0,20	-1,21	0,87
Zeer mee eens	33%	84%	70%	62%	69%	67%	44%	34%	27%	20%	9%	9%	10%	1%	26%
Mee eens	32%	14%	25%	32%	23%	27%	36%	38%	44%	48%	32%	37%	20%	10%	43%
Eens noch oneens	17%	1%	2%	6%	4%	4%	11%	24%	18%	18%	34%	25%	26%	13%	18%
Mee oneens	9%	0%	0%	0%	0%	1%	1%	4%	9%	10%	17%	18%	20%	18%	7%
Zeer mee oneens	7%	0%	0%	0%	2%	0%	2%	1%	2%	2%	6%	10%	19%	57%	2%
Weet niet/geen mening	2%	0%	3%	0%	1%	1%	6%	0%	1%	1%	2%	0%	5%	1%	4%

4 De Enquête-resultaten

Klimaat en energie

9. Wat vindt u dat Nederland met kernenergie moet doen? (1 keuze mogelijk)

(Percentage in de stellingen is het omgerekende aandeel in huidige elektriciteitsvoorziening van deze optie)

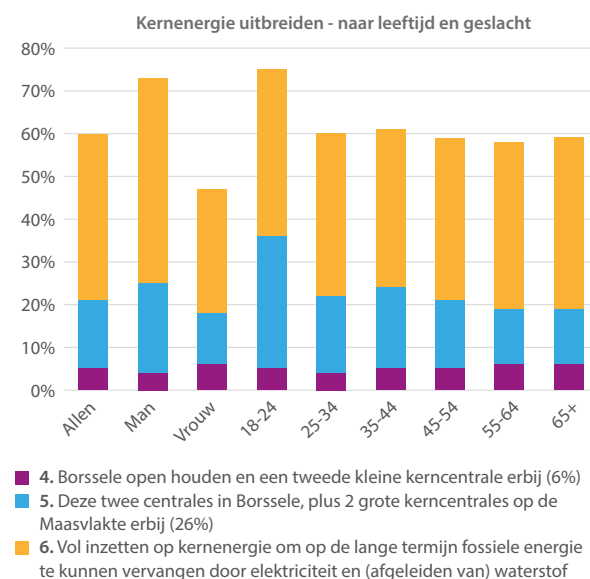
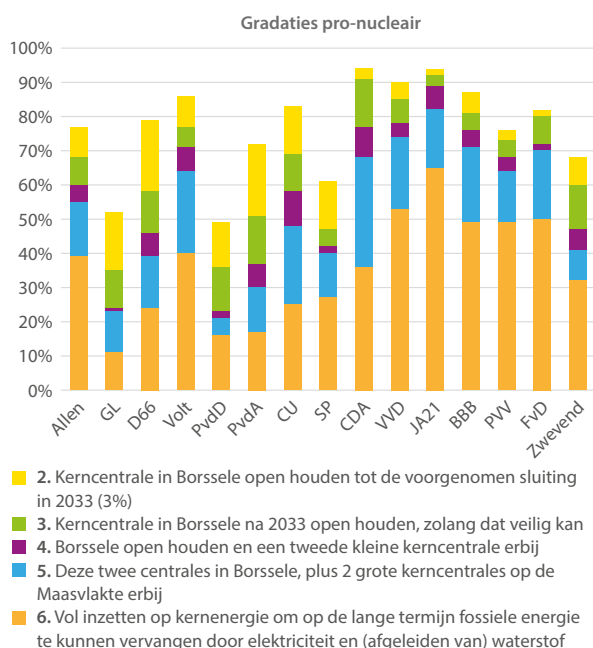
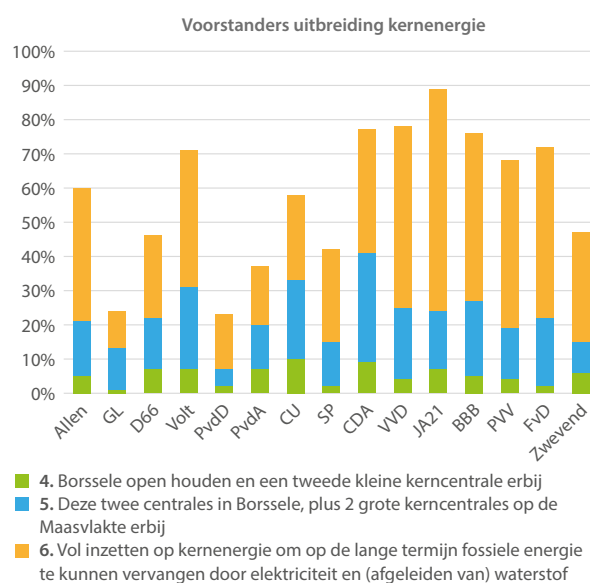
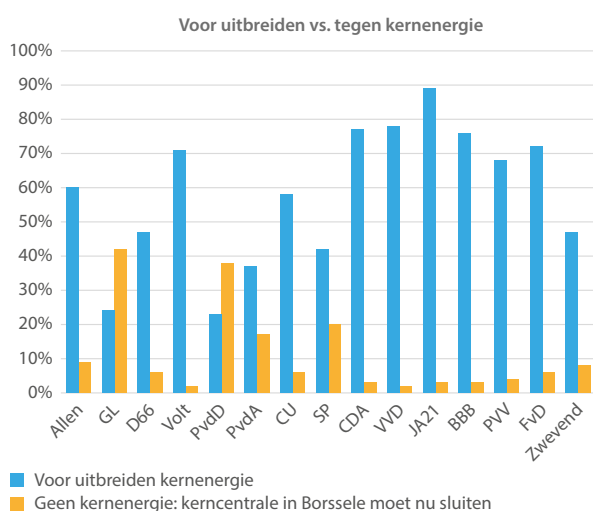
Stemt nu:	Allen	GL	D66	Volt	PvdD	PvdA	CU	SP	CDA	VVD	JA21	BBB	PVV	FvD	Zwevend
1. Geen kernenergie: kerncentrale in Borssele moet nu sluiten	9%	42%	6%	2%	38%	17%	6%	20%	3%	2%	3%	3%	4%	6%	8%
2. Kerncentrale in Borssele open houden tot de voorgenomen sluiting in 2033 (3%)	9%	17%	21%	9%	13%	21%	14%	14%	3%	5%	2%	6%	3%	2%	8%
3. Kerncentrale in Borssele na 2033 open houden, zolang dat veilig kan	8%	11%	12%	6%	13%	14%	11%	5%	14%	7%	3%	5%	5%	8%	13%
4. Borssele open houden en een tweede kleine kerncentrale erbij	5%	1%	7%	7%	2%	7%	10%	2%	9%	4%	7%	5%	4%	2%	6%
5. Deze twee centrales in Borssele, plus 2 grote kerncentrales op de Maasvlakte erbij	16%	12%	15%	24%	5%	13%	23%	13%	32%	21%	17%	22%	15%	20%	9%
6. Vol inzetten op kernenergie om op de lange termijn fossiele energie te kunnen vervangen door elektriciteit en (afgeleiden van) waterstof	39%	11%	24%	40%	16%	17%	25%	27%	36%	53%	65%	49%	49%	50%	32%
Weet niet/geen antwoord	14%	6%	15%	11%	13%	10%	11%	19%	3%	9%	3%	10%	21%	12%	23%

Grafieken op volgende pagina.

4 De Enquête-resultaten

Klimaat en energie

9 Wat vindt u dat Nederland met kernenergie moet doen? (vervolg)

4 De Enquête-resultaten

Klimaat en energie

10. Hoeveel bent u met uw huishouden bereid extra te betalen per jaar aan energie- en andere kosten ten behoeve van het klimaatbeleid? (1 keuze mogelijk)

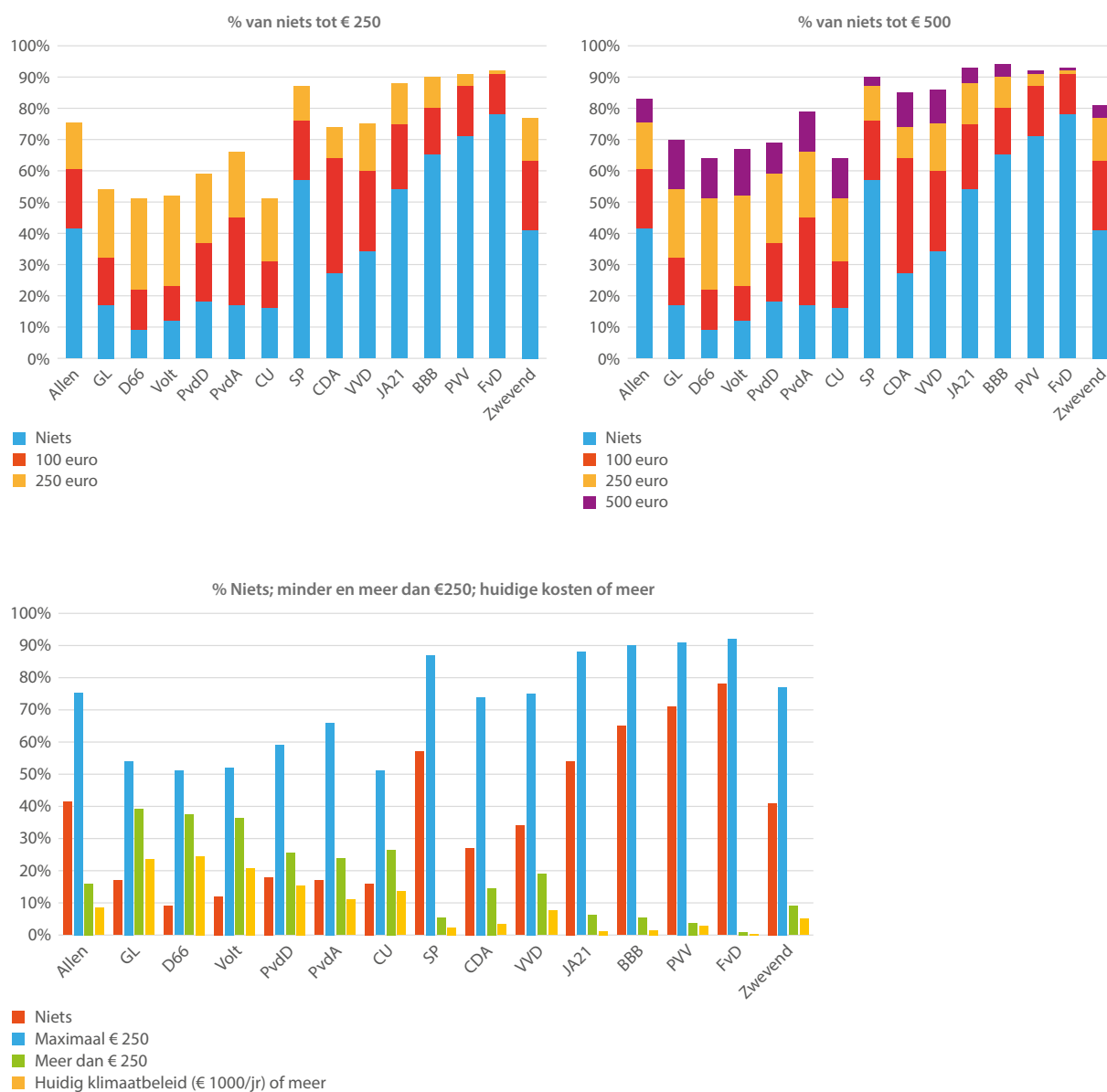
Stemt nu:	Allen	GL	D66	Volt	PvdD	PvdA	CU	SP	CDA	VVD	JA21	BBB	PVV	FvD	Zwevend
Niets	41,42%	17%	9%	12%	18%	17%	16%	57%	27%	34%	54%	65%	71%	78%	41%
100 euro	19,15%	15%	13%	11%	19%	28%	15%	19%	37%	26%	21%	15%	16%	13%	22%
250 euro	14,78%	22%	29%	29%	22%	21%	20%	11%	10%	15%	13%	10%	4%	1%	14%
500 euro	7,61%	16%	13%	15%	10%	13%	13%	3%	11%	11%	5%	4%	1%	1%	4%
1000 euro	5,66%	13%	18%	17%	7%	9%	8%	2%	3%	5%	0%	1%	2%	0%	4%
2000 euro	1,55%	5%	5%	2%	3%	2%	4%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
3000 euro	0,35%	1%	0%	0%	3%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
5000 euro	0,23%	1%	0%	1%	0%	0%	1%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%
Meer dan 5000 euro	0,59%	3%	1%	1%	2%	0%	0%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%
Weet niet/geen mening	8,64%	8%	12%	12%	16%	11%	21%	8%	11%	6%	6%	5%	6%	7%	14%

Grafieken op volgende pagina.

4 De Enquête-resultaten

Klimaat en energie

10 Hoeveel bent u met uw huishouden bereid extra te betalen per jaar aan energie- en andere kosten ten behoeve van het klimaatbeleid? (vervolg)

4 De Enquête-resultaten

Immigratie en integratie

Nederland heeft geen maximum vastgesteld voor het aantal asielzoekers, vluchtelingen en immigranten dat ons land binnenkomt. De laatste jaren komen er per jaar netto meer dan 100.000 mensen uit het buitenland bij in Nederland, ongeveer een stad als Deventer.

11. Wat heeft uw voorkeur? (Meerdere antwoorden mogelijk)

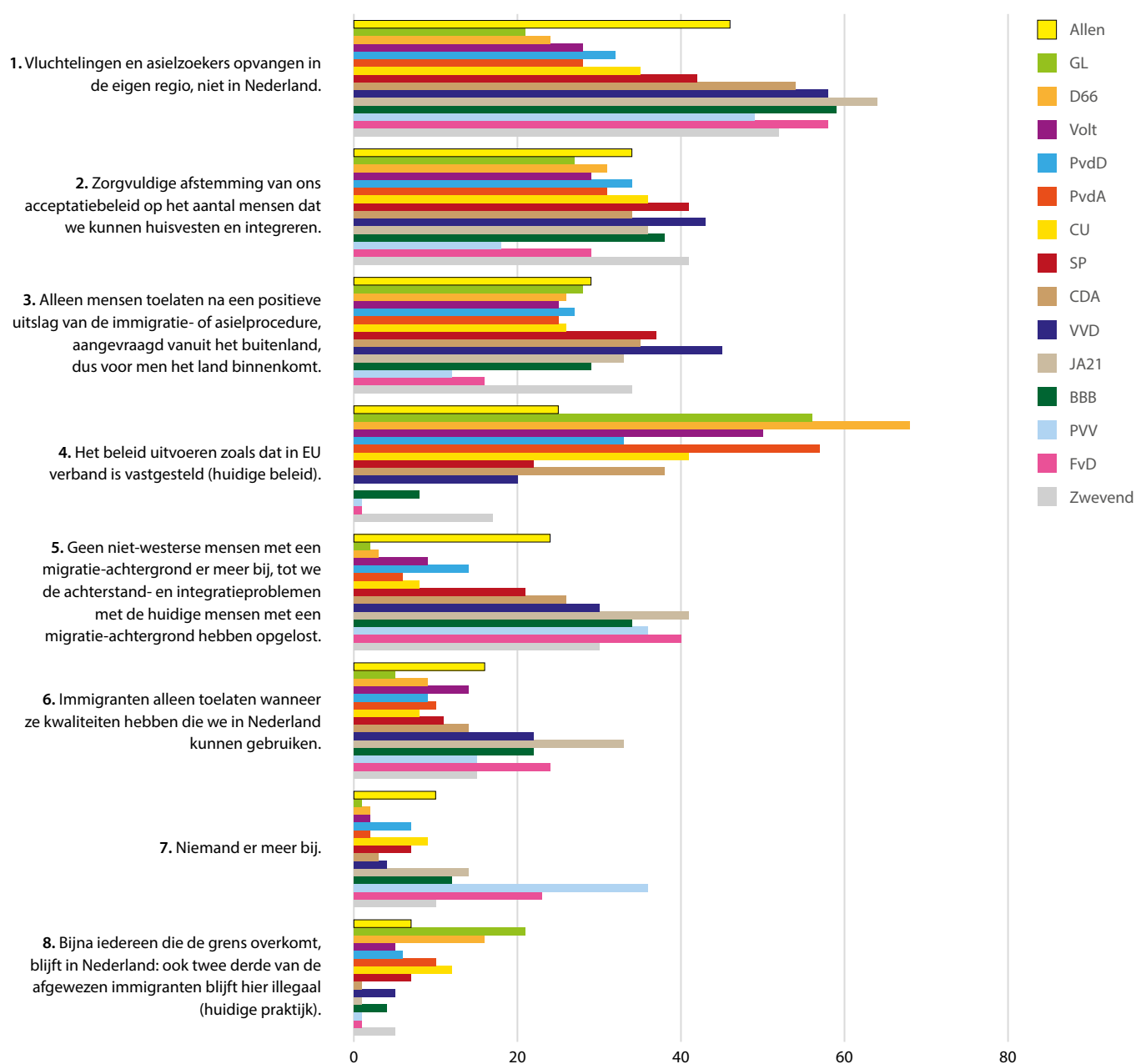
Stemt nu:	Allen	GL	D66	Volt	PvdD	PvdA	CU	SP	CDA	VVD	JA21	BBB	PVV	FvD	Zwevend
1. Vluchtelingen en asielzoekers opvangen in de eigen regio, niet in Nederland	46%	21%	24%	28%	32%	28%	35%	42%	54%	58%	64%	59%	49%	58%	52%
2. Zorgvuldige afstemming van ons acceptatiebeleid op het aantal mensen dat we kunnen huisvesten en integreren	34%	27%	31%	29%	34%	31%	36%	41%	34%	43%	36%	38%	18%	29%	41%
3. Alleen mensen toelaten na een positieve uitslag van de immigratie- of asielprocedure, aangevraagd vanuit het buitenland, dus voor men het land binnenkomt	29%	28%	26%	25%	27%	25%	26%	37%	35%	45%	33%	29%	12%	16%	34%
4. Het beleid uitvoeren zoals dat in EU verband is vastgesteld (huidige beleid)	25%	56%	68%	50%	33%	57%	41%	22%	38%	20%	0%	8%	1%	1%	17%
5. Geen niet-westerse mensen met een migratie-achtergrond er meer bij, tot we de achterstand- en integratieproblemen met de huidige mensen met een migratie-achtergrond hebben opgelost	24%	2%	3%	9%	14%	6%	8%	21%	26%	30%	41%	34%	36%	40%	30%
6. Immigranten alleen toelaten wanneer ze kwaliteiten hebben die we in Nederland kunnen gebruiken	16%	5%	9%	14%	9%	10%	8%	11%	14%	22%	33%	22%	15%	24%	15%
7. Niemand er meer bij	10%	1%	2%	2%	7%	2%	9%	7%	3%	4%	14%	12%	36%	23%	10%
8. Bijna iedereen die de grens overkomt, blijft in Nederland: ook twee derde van de afgewezen immigranten blijft hier illegaal (huidige praktijk)	7%	21%	16%	5%	6%	10%	12%	7%	1%	5%	1%	4%	1%	1%	5%

Grafiek op volgende pagina.

4 De Enquête-resultaten

Immigratie en integratie

11 Wat heeft uw voorkeur? (vervolg)

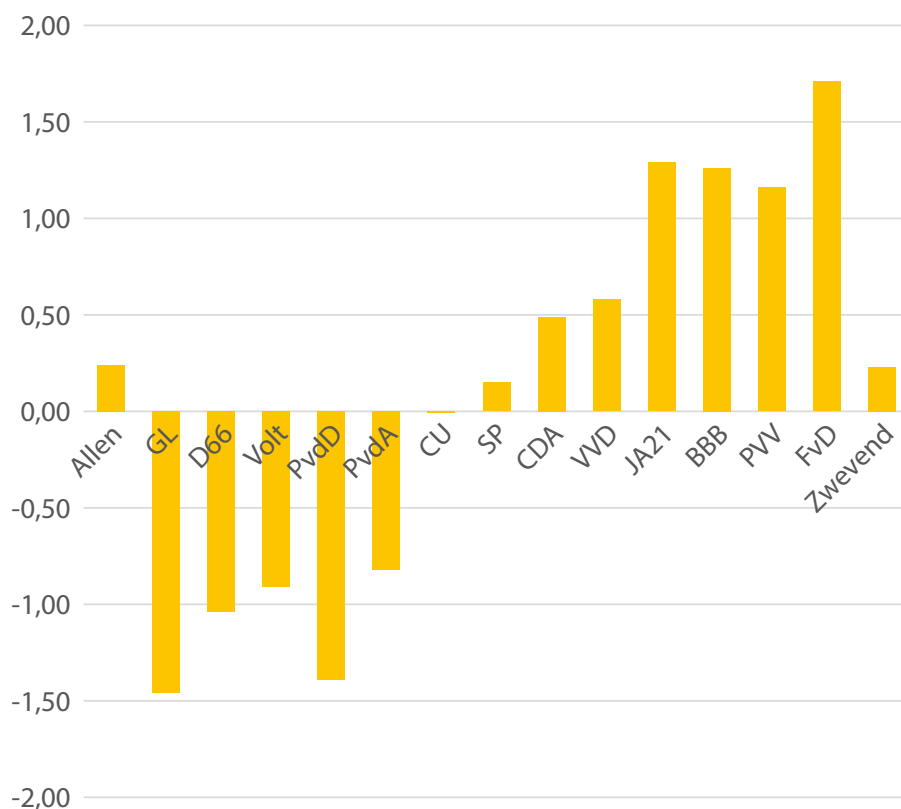
4 De Enquête-resultaten

Natuur en milieu

De regels voor stikstof-uitstoot zoals die in Nederland worden toegepast vormen een probleem: er zijn in Nederland 160 kleine en grote natuurgebieden aangewezen die last kunnen krijgen door de stikstof uitstoot. Door de regels liggen o.a. woningbouwplannen stil. De politiek is van plan om het aantal veeboeren te verminderen om zo de stikstofuitstoot te beperken.

12. Het stikstofbeleid is overdreven streng.

Stemt nu:	Allen	GL	D66	Volt	PvdD	PvdA	CU	SP	CDA	VVD	JA21	BBB	PVV	FvD	Zwevend
Score:	0,24	-1,46	-1,04	-0,91	-1,39	-0,82	-0,01	0,15	0,49	0,58	1,29	1,26	1,16	1,71	0,23
Zeer mee eens	25%	0%	2%	1%	1%	2%	17%	12%	19%	21%	50%	48%	55%	79%	16%
Mee eens	25%	3%	10%	14%	5%	16%	25%	32%	38%	40%	34%	31%	24%	16%	33%
Eens noch oneens	12%	4%	11%	10%	9%	16%	14%	23%	20%	15%	9%	9%	6%	0%	16%
Mee oneens	17%	35%	33%	39%	19%	27%	23%	18%	18%	16%	5%	1%	4%	1%	19%
Zeer mee oneens	18%	55%	40%	32%	62%	38%	19%	11%	4%	5%	1%	4%	9%	2%	12%
Weet niet/geen mening	3%	2%	4%	5%	4%	1%	3%	3%	1%	3%	2%	6%	2%	1%	4%

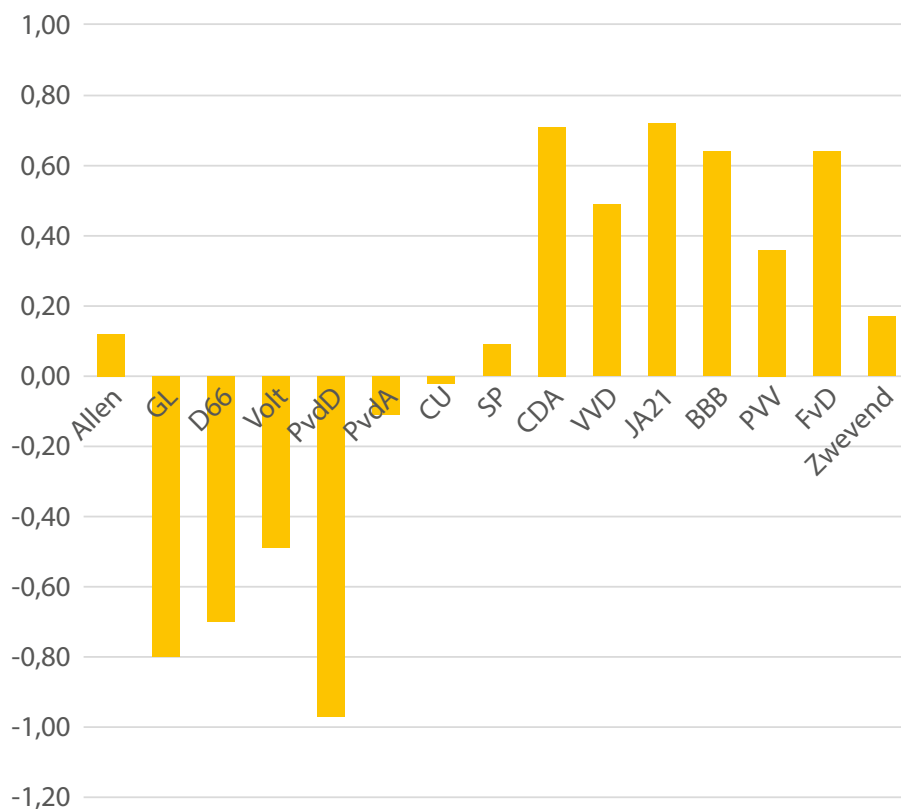

4 De Enquête-resultaten

Natuur en milieu

13. Niet elk van de 160 grote en kleine gebieden die zijn aangewezen als natuurgebied moet koste wat het kost tegen elke verandering beschermd worden.

Stemt nu:	Allen	GL	D66	Volt	PvdD	PvdA	CU	SP	CDA	VVD	JA21	BBB	PVV	FvD	Zwevend
Score:	0,12	-0,80	-0,70	-0,49	-0,97	-0,11	-0,02	0,09	0,71	0,49	0,72	0,64	0,36	0,64	0,17
Zeer mee eens	17%	6%	3%	4%	7%	6%	8%	12%	33%	17%	29%	30%	25%	37%	11%
Mee eens	27%	13%	20%	25%	13%	31%	30%	34%	33%	35%	34%	21%	25%	18%	30%
Eens noch oneens	19%	14%	12%	16%	8%	23%	24%	18%	10%	20%	19%	27%	18%	19%	24%
Mee oneens	17%	26%	27%	25%	16%	21%	28%	20%	10%	15%	10%	8%	15%	5%	21%
Zeer mee oneens	16%	39%	31%	27%	51%	17%	10%	14%	11%	5%	6%	7%	13%	14%	8%
Weet niet/geen mening	5%	2%	8%	3%	5%	2%	0%	2%	4%	8%	2%	7%	5%	7%	5%

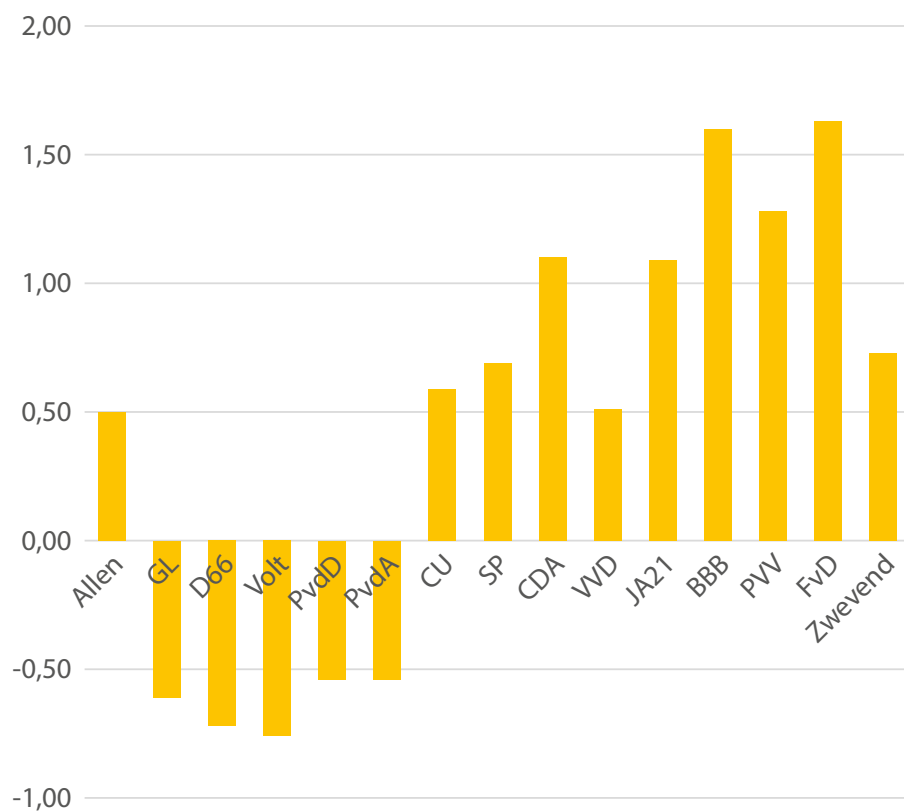

4 De Enquête-resultaten

Natuur en milieu

14. De boeren zijn telkens weer het slachtoffer van beleid van politici uit de Randstad.

Stemt nu:	Allen	GL	D66	Volt	PvdD	PvdA	CU	SP	CDA	VVD	JA21	BBB	PVV	FvD	Zwevend
Score:	0,50	-0,61	-0,72	-0,76	-0,54	-0,54	0,59	0,69	1,10	0,51	1,09	1,60	1,28	1,63	0,73
Zeer mee eens	31%	1%	8%	4%	16%	8%	32%	31%	43%	21%	43%	73%	58%	76%	24%
Mee eens	29%	24%	15%	19%	16%	22%	28%	37%	35%	40%	34%	21%	26%	16%	43%
Eens noch oneens	10%	13%	5%	15%	9%	12%	18%	11%	10%	14%	8%	2%	4%	4%	19%
Mee oneens	13%	33%	33%	20%	14%	24%	7%	9%	7%	14%	6%	1%	6%	2%	7%
Zeer mee oneens	15%	27%	34%	41%	42%	33%	14%	11%	3%	9%	5%	3%	5%	2%	6%
Weet niet/geen mening	2%	1%	5%	1%	4%	1%	0%	1%	2%	2%	5%	0%	1%	0%	1%

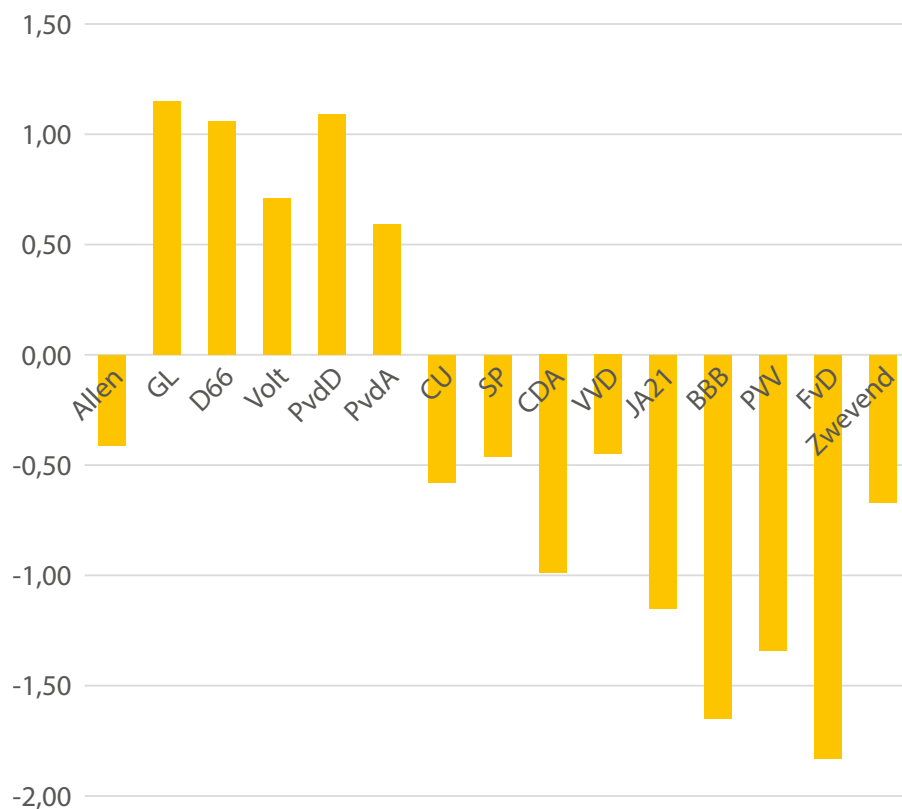

4 De Enquête-resultaten

Natuur en milieu

15. Het is terecht dat onze veeboeren worden opgeofferd voor het stikstofbeleid.

Stemt nu:	Allen	GL	D66	Volt	PvdD	PvdA	CU	SP	CDA	VVD	JA21	BBB	PVV	FvD	Zwevend
Score:	-0,41	1,15	1,06	0,71	1,09	0,59	-0,58	-0,46	-0,99	-0,45	-1,15	-1,65	-1,34	-1,83	-0,67
Zeer mee eens	15%	43%	48%	32%	55%	21%	1%	11%	2%	8%	6%	1%	5%	0%	4%
Mee eens	17%	37%	23%	36%	17%	41%	28%	17%	9%	22%	4%	3%	4%	2%	11%
Eens noch oneens	12%	12%	12%	8%	12%	14%	20%	13%	24%	15%	12%	4%	7%	0%	23%
Mee oneens	18%	6%	7%	15%	3%	16%	13%	31%	19%	26%	24%	12%	18%	10%	34%
Zeer mee oneens	34%	1%	5%	8%	9%	5%	38%	26%	45%	27%	53%	74%	63%	88%	25%
Weet niet/geen mening	2%	1%	5%	1%	4%	3%	0%	1%	1%	3%	1%	6%	3%	0%	3%

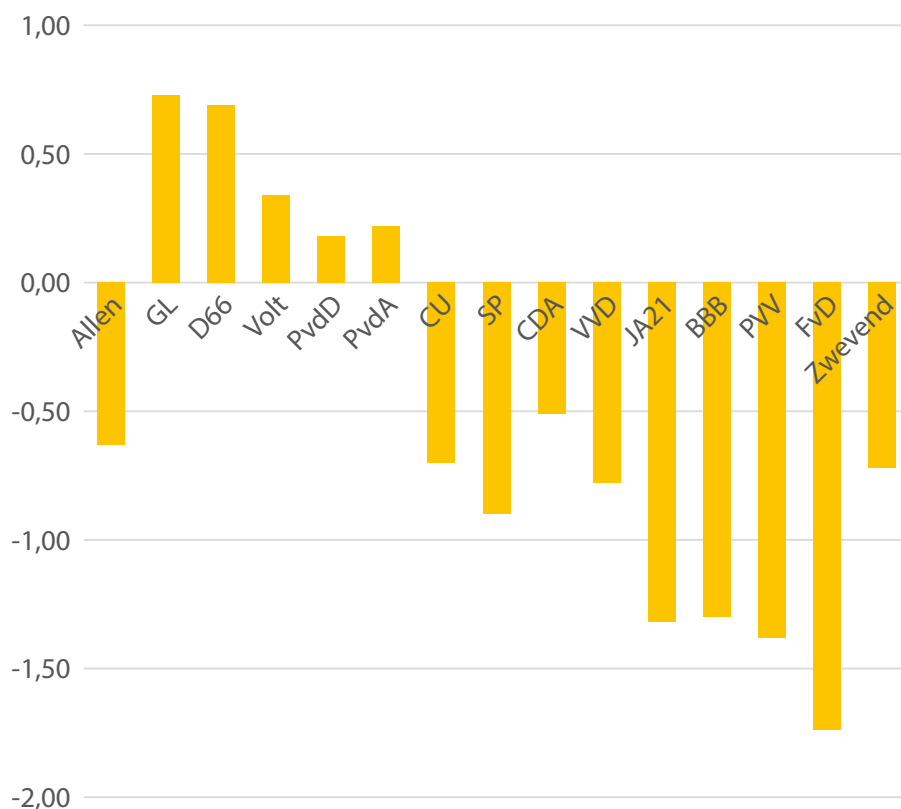
4 De Enquête-resultaten

Natuur en milieu

De in Nederland ontwikkelde pulskorvismethode levert minder gebruik van stookolie door visserboten op en verstoort de zeebodem minder. Maar deze methode is onder druk van Frankrijk door de EU verboden en de installaties zijn van de Nederlandse schepen verwijderd.

16. Het is goed dat de EU het visserijbeleid in Nederland bepaalt.

Stemt nu:	Allen	GL	D66	Volt	PvdD	PvdA	CU	SP	CDA	VVD	JA21	BBB	PVV	FvD	Zwevend
Score:	-0,63	0,73	0,69	0,34	0,18	0,22	-0,70	-0,90	-0,51	-0,78	-1,32	-1,30	-1,38	-1,74	-0,72
Zeer mee eens	7%	22%	17%	16%	22%	17%	0%	3%	4%	4%	3%	0%	1%	1%	4%
Mee eens	17%	28%	47%	35%	18%	27%	23%	8%	10%	14%	6%	6%	8%	1%	13%
Eens noch oneens	14%	23%	15%	22%	14%	19%	7%	13%	39%	15%	9%	13%	6%	1%	18%
Mee oneens	20%	11%	6%	11%	16%	22%	28%	32%	20%	25%	21%	20%	21%	18%	27%
Zeer mee oneens	35%	0%	6%	12%	15%	10%	28%	30%	24%	34%	60%	55%	60%	72%	32%
Weet niet/geen mening	7%	16%	9%	5%	14%	5%	14%	14%	3%	9%	2%	4%	5%	8%	4%

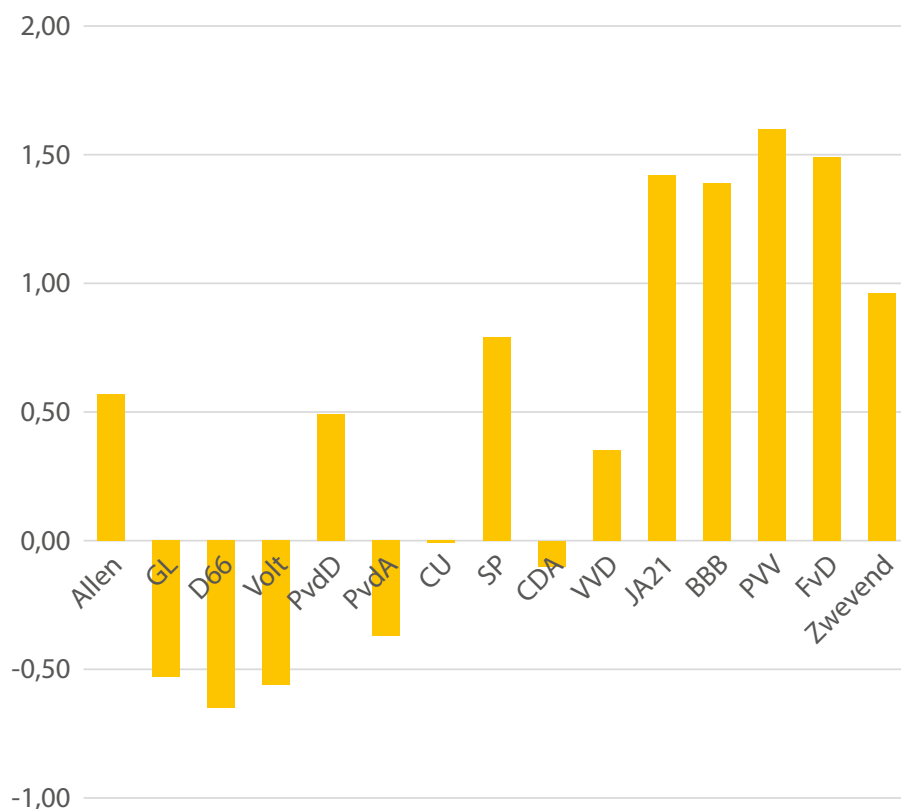
4 De Enquête-resultaten

Europa

Door het verdrag van Maastricht is de EEG van een handelsorganisatie veranderd in de EU: een politieke unie van Europese landen.

17. Het belang van de Nederlanders kan in de EU niet voldoende behartigd worden omdat we maar 29 van de 705 zetels (=4%) hebben in het Europees Parlement.

Stemt nu:	Allen	GL	D66	Volt	PvdD	PvdA	CU	SP	CDA	VVD	JA21	BBB	PVV	FvD	Zwevend
Score:	0,57	-0,53	-0,65	-0,56	0,49	-0,37	-0,01	0,79	-0,10	0,35	1,42	1,39	1,60	1,49	0,96
Zeer mee eens	27%	1%	2%	5%	18%	7%	11%	23%	13%	12%	51%	48%	63%	59%	29%
Mee eens	28%	16%	18%	15%	31%	20%	28%	43%	18%	37%	40%	31%	24%	23%	31%
Eens noch oneens	14%	22%	15%	22%	23%	18%	16%	14%	15%	22%	4%	4%	4%	7%	14%
Mee oneens	17%	34%	40%	29%	17%	38%	33%	12%	38%	19%	3%	4%	1%	0%	9%
Zeer mee oneens	6%	16%	22%	24%	2%	16%	9%	2%	7%	5%	0%	1%	1%	3%	0%
Weet niet/geen mening	7%	11%	3%	6%	9%	2%	4%	6%	9%	5%	2%	12%	8%	9%	17%

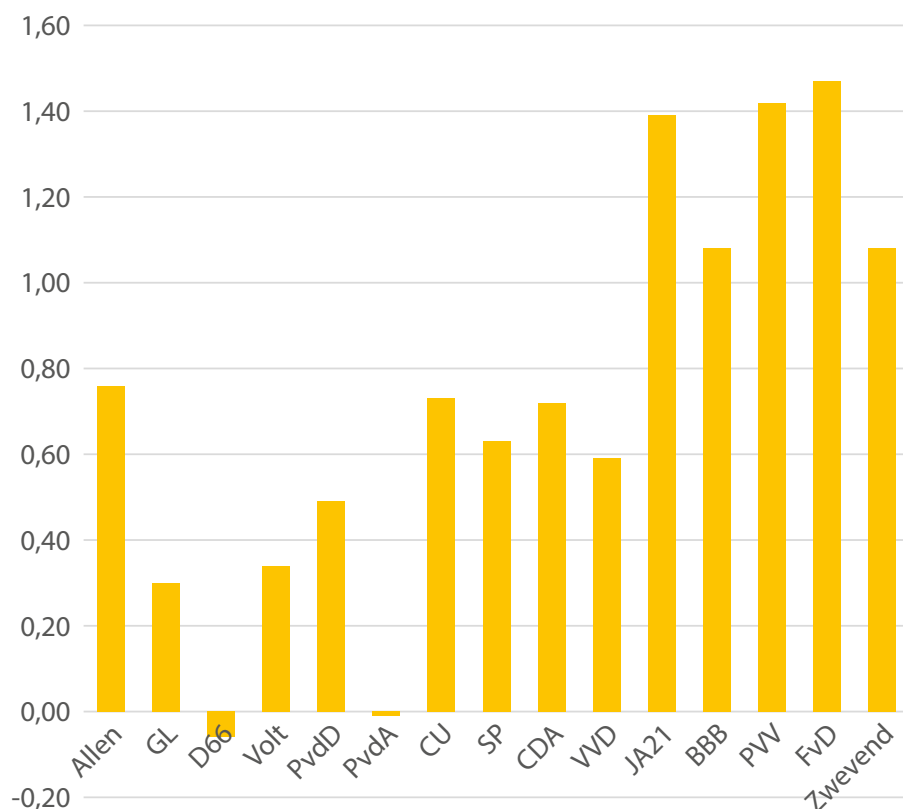

4 De Enquête-resultaten

Europa

18. Als de komende jaren, zoals men in Brussel wil, de EU landen gezamenlijk verantwoordelijk worden voor de schulden van alle failliete banken, de spaargelden van alle burgers, en de staatsschuld van overheden van alle EU-landen, zullen wij in Nederland en Duitsland opdraaien voor het wanbeleid en de achterstanden in de andere landen.

Stemt nu:	Allen	GL	D66	Volt	PvdD	PvdA	CU	SP	CDA	VVD	JA21	BBB	PVV	FvD	Zwevend
Score:	0,76	0,30	-0,06	0,34	0,49	-0,01	0,73	0,63	0,72	0,59	1,39	1,08	1,42	1,47	1,08
Zeer mee eens	38%	10%	7%	18%	26%	9%	19%	35%	20%	30%	69%	58%	72%	71%	39%
Mee eens	25%	41%	33%	29%	30%	28%	45%	26%	47%	30%	17%	18%	10%	15%	27%
Eens noch oneens	10%	14%	21%	19%	7%	15%	15%	11%	11%	13%	1%	4%	1%	1%	8%
Mee oneens	9%	19%	22%	22%	10%	21%	5%	13%	14%	7%	1%	1%	3%	2%	2%
Zeer mee oneens	11%	7%	16%	5%	15%	13%	6%	11%	3%	14%	9%	15%	8%	7%	6%
Weet niet/geen mening	7%	9%	2%	7%	12%	15%	10%	3%	6%	6%	2%	4%	5%	4%	17%

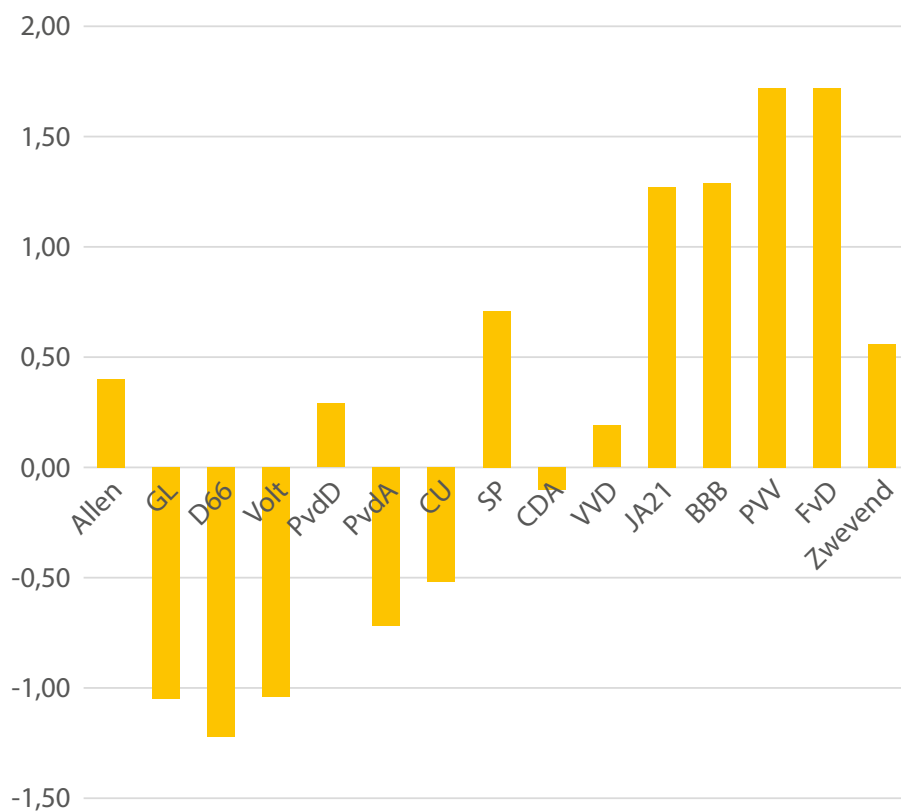

4 De Enquête-resultaten

Europa

19. **Nederland is beter af in een vrije economische samenwerking met andere onafhankelijke sterke landen buiten de EU (zoals Engeland, Noorwegen, Zwitserland en de USA) dan als onderdeel van één federale Europese staat met daarin ook veel zwakke Zuid- en Oost-Europese landen.**

Stemt nu:	Allen	GL	D66	Volt	PvdD	PvdA	CU	SP	CDA	VVD	JA21	BBB	PVV	FvD	Zwevend
Score:	0,40	-1,05	-1,22	-1,04	0,29	-0,72	-0,52	0,71	-0,10	0,19	1,27	1,29	1,72	1,72	0,56
Zeer mee eens	31%	1%	1%	1%	18%	5%	5%	26%	11%	16%	53%	53%	75%	75%	29%
Mee eens	18%	4%	8%	12%	30%	14%	9%	30%	26%	24%	24%	21%	15%	15%	16%
Eens noch oneens	14%	12%	10%	11%	12%	17%	28%	17%	23%	21%	11%	11%	5%	6%	20%
Mee oneens	15%	41%	29%	28%	14%	28%	26%	14%	21%	20%	4%	4%	0%	0%	14%
Zeer mee oneens	14%	28%	48%	41%	13%	32%	20%	2%	18%	9%	3%	3%	1%	0%	6%
Weet niet/geen mening	8%	13%	4%	7%	14%	4%	13%	10%	1%	10%	5%	8%	5%	4%	14%

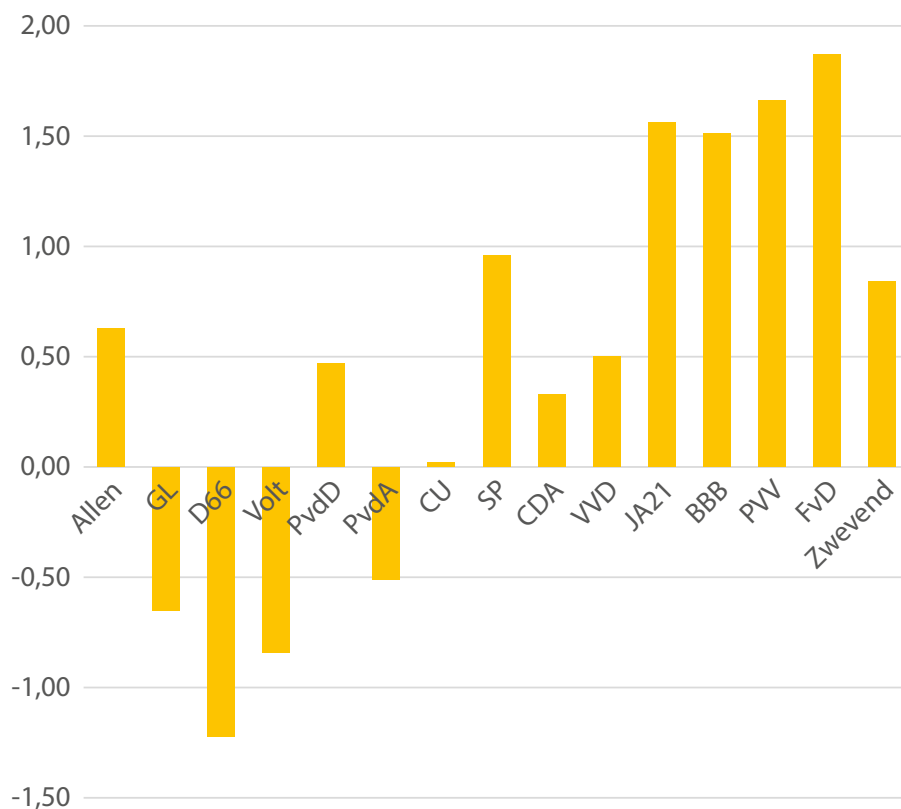

4 De Enquête-resultaten

Europa

20. Ik wil in Europa liever terug naar een economische samenwerking van onafhankelijke landen (EEG), dan verder naar de Verenigde Staten van Europa, bestuurd vanuit Brussel (EU).

Stemt nu:	Allen	GL	D66	Volt	PvdD	PvdA	CU	SP	CDA	VVD	JA21	BBB	PVV	FvD	Zwevend
Score:	0,63	-0,65	-1,22	-0,84	0,47	-0,51	0,02	0,96	0,33	0,50	1,56	1,51	1,66	1,87	0,84
Zeer mee eens	35%	6%	1%	5%	24%	7%	19%	37%	16%	21%	69%	57%	71%	83%	32%
Mee eens	20%	12%	7%	11%	23%	17%	16%	30%	31%	27%	17%	28%	15%	11%	21%
Eens noch oneens	13%	12%	8%	16%	15%	19%	19%	14%	24%	24%	4%	8%	3%	1%	15%
Mee oneens	12%	36%	32%	20%	16%	23%	18%	9%	11%	13%	4%	1%	1%	0%	12%
Zeer mee oneens	11%	23%	46%	39%	8%	28%	17%	3%	11%	6%	1%	0%	2%	0%	2%
Weet niet/geen mening	9%	12%	6%	9%	14%	7%	11%	7%	7%	10%	4%	6%	8%	6%	17%

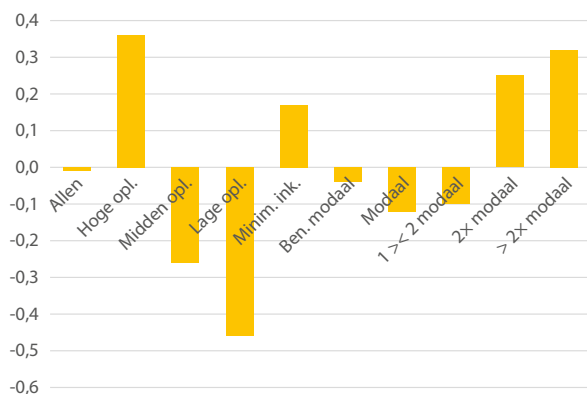

5 Bijlagen

Bijlage 1: Opleiding en inkomen

Selectie van resultaten waarbij opleiding en inkomen opvallende verschillen laten zien.

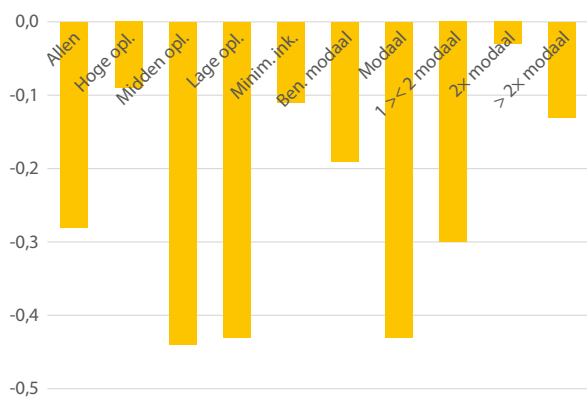
1. Het is nuttig om als Nederland dure, ingrijpende klimaatmaatregelen te nemen om in 2050 fossielvrij te zijn.

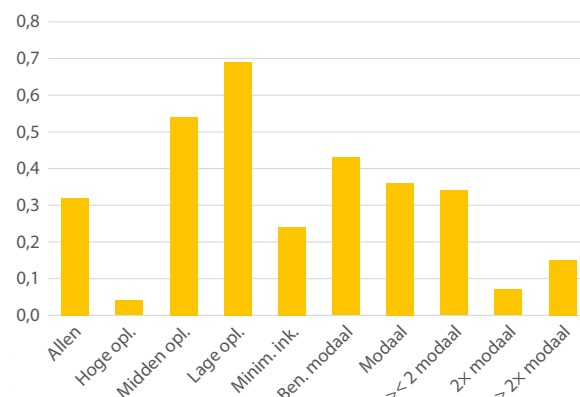
2. Nederland moet voorlopen op de rest van de wereld met de CO₂-reductie.

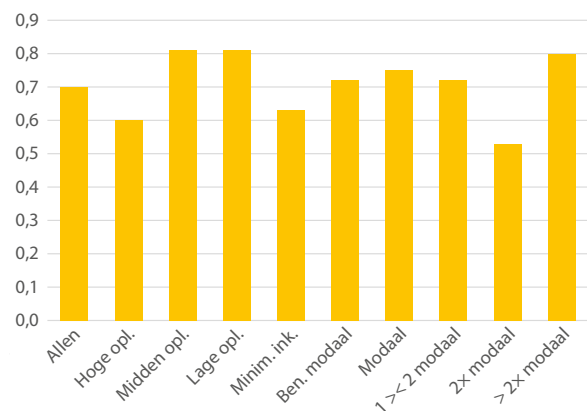
3. Het is zinvol om de huizen in Nederland van het gas af te halen.

4. Nederland kan zich beter concentreren op het aanpassen aan klimaatverandering (bijvoorbeeld door dijken te bouwen) dan op het voorkomen van klimaatverandering (door binnen 30 jaar te stoppen met fossiele energie).

5. Nederland kan zich beter concentreren op het ontwikkelen van nieuwe schone en betaalbare energiebronnen voor de wereld (zoals thorium), dan op het aanleggen van zon- en wind-parken in Nederland.

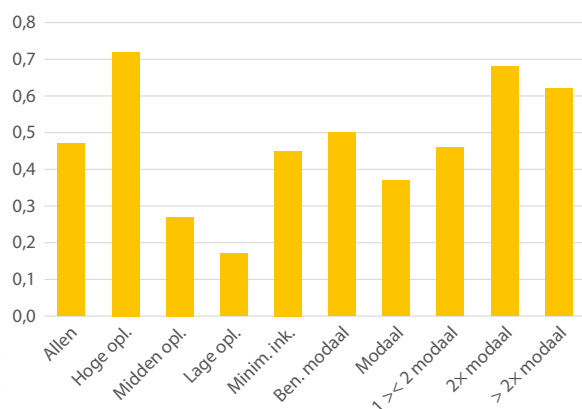
6. Biomassa en biobrandstoffen zijn een nuttig onderdeel van de energietransitie.

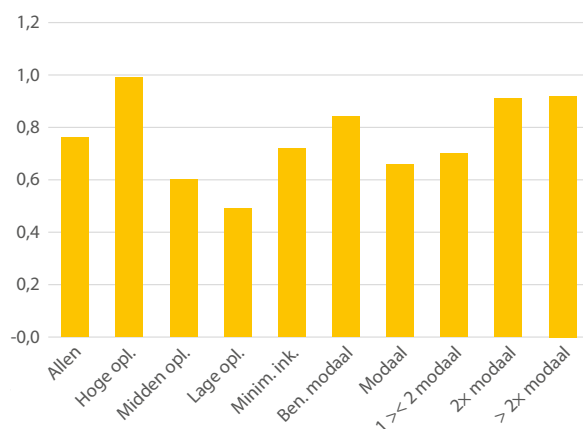
5 Bijlagen

Bijlage 1: Opleiding en inkomen

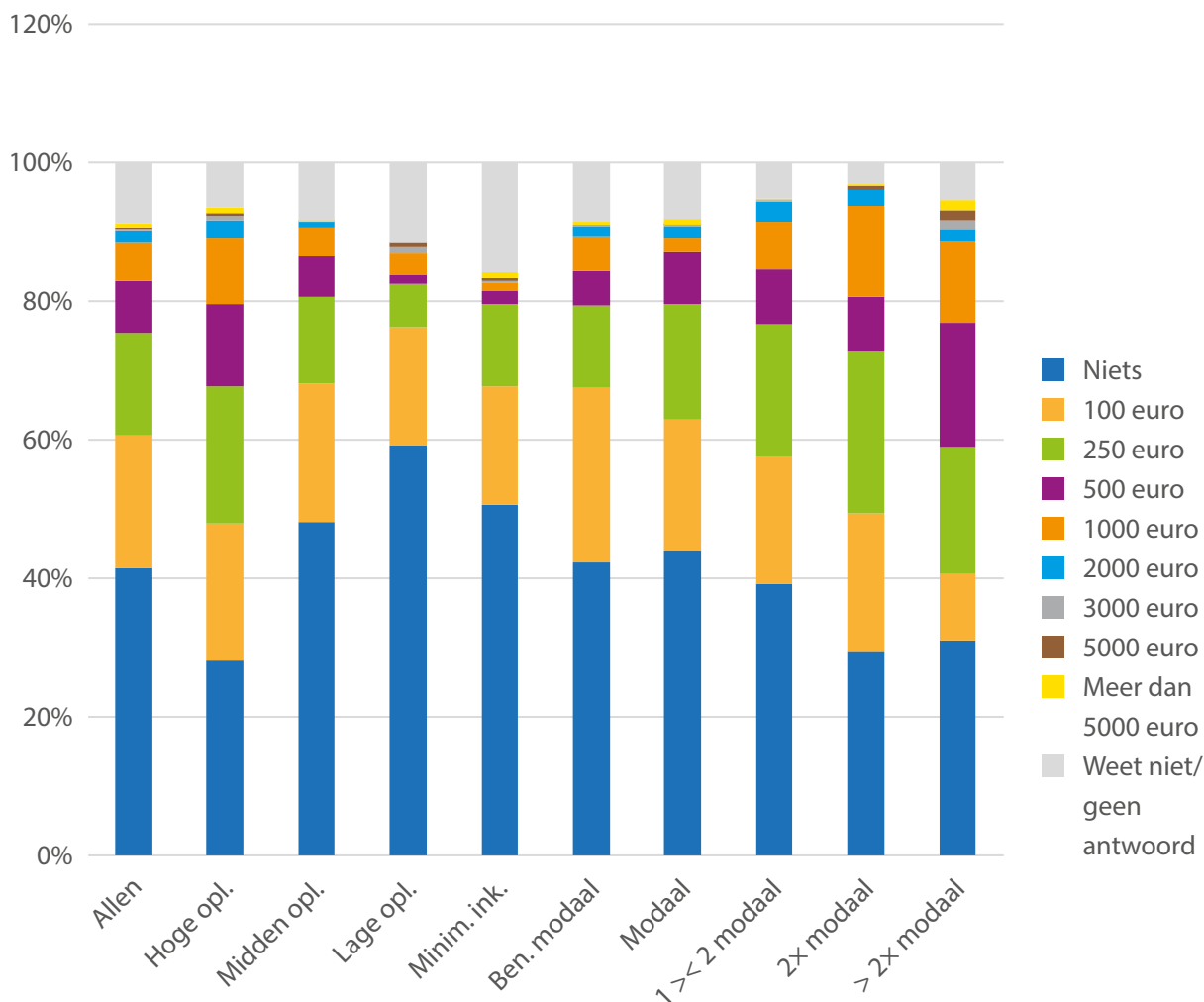
7. Klimaatverandering komt door de CO₂-uitstoot van de mens.

8. Klimaatverandering is een groot probleem.

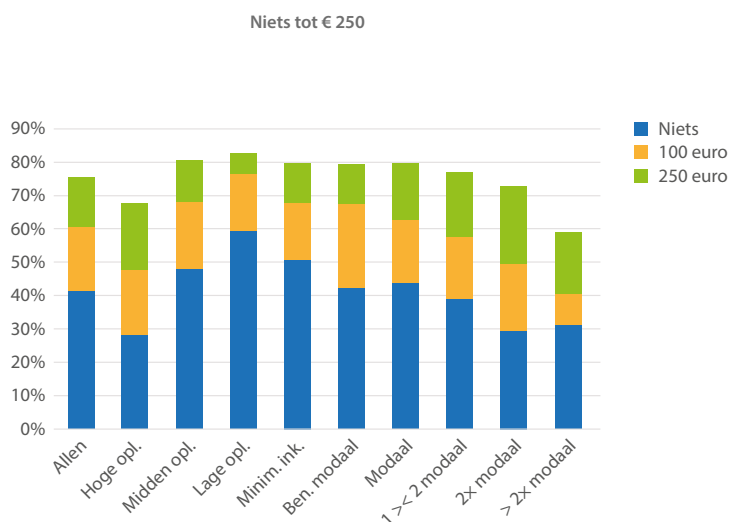

10. Bedrag per jaar voor klimaatbeleid, naar opleiding en inkomen

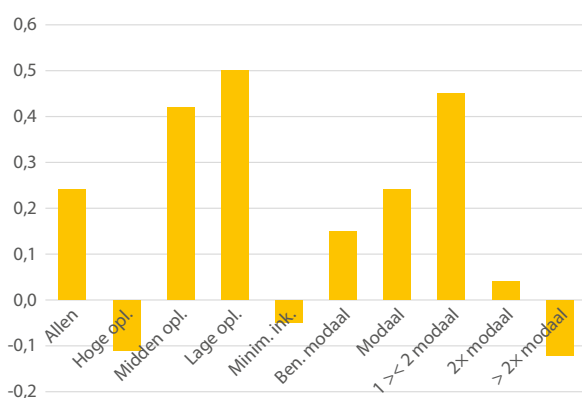

5 Bijlagen

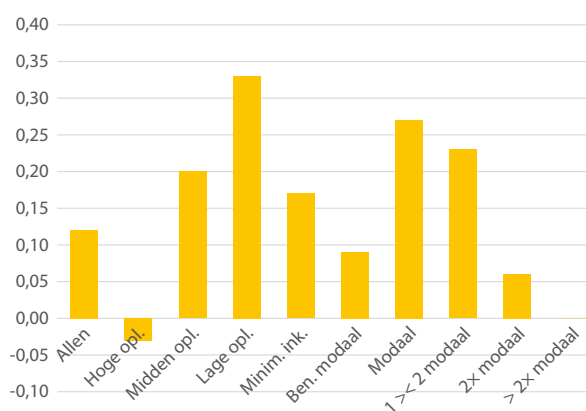
Bijlage 1: Opleiding en inkomen

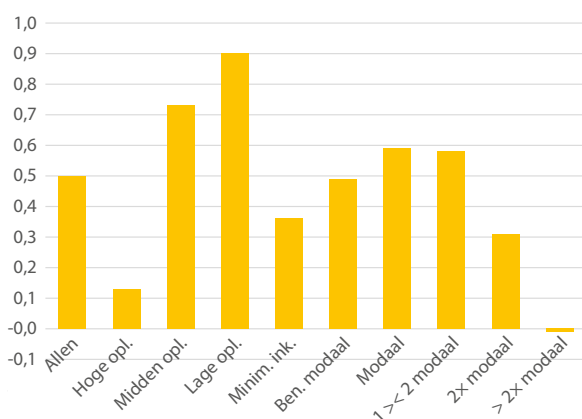
12. Het stikstofbeleid is overdreven streng.

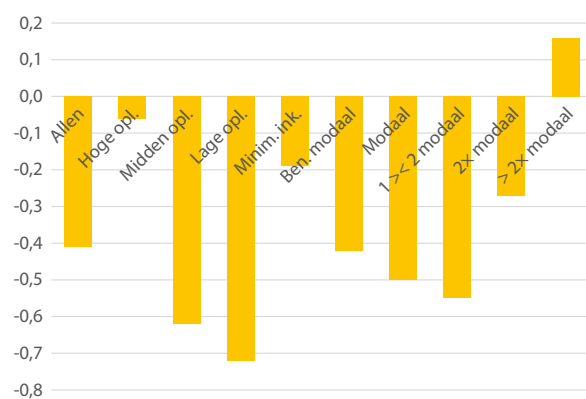
13. Niet elk van de 160 grote en kleine gebieden die zijn aangewezen als natuurgebied moet kosten wat het kost tegen elke verandering beschermd worden.

14. De boeren zijn telkens weer het slachtoffer van beleid van politici uit de Randstad.

15. Het is terecht dat onze veeboeren worden opgeofferd voor het stikstofbeleid.

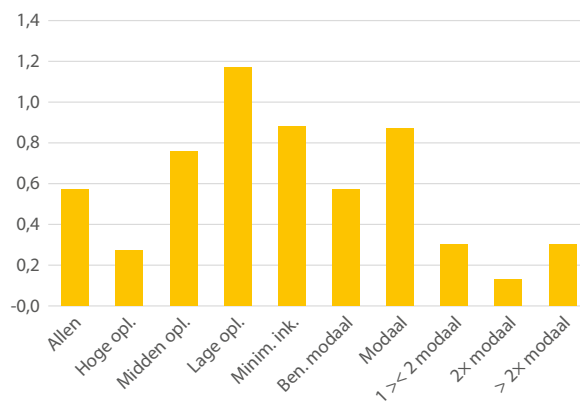
5 Bijlagen

Bijlage 1: Opleiding en inkomen

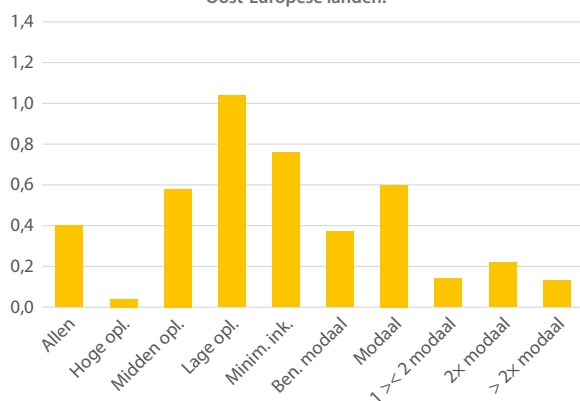
16. Het is goed dat de EU het visserijbeleid in Nederland bepaalt.

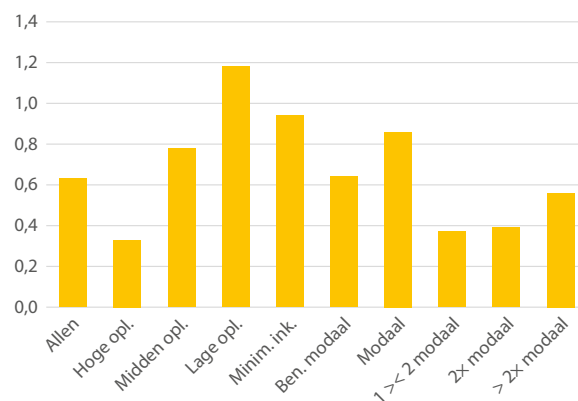
17. Het belang van de Nederlanders kan in de EU niet voldoende behartigd worden omdat we maar 29 van de 705 zetels (= 4%) hebben in het Europees Parlement.

19. Nederland is beter af in een vrije economische samenwerking met andere -onafhankelijke sterke landen buiten de EU (zoals Engeland, Noorwegen, Zwitserland en de USA) dan als onderdeel van één federale Europese staat met daarin ook veel zwakke Zuid- en Oost-Europese landen.

20. Ik wil in Europa liever terug naar een economische samenwerking van onafhankelijke landen (EEG), dan verder naar de Verenigde Staten van Europa, bestuurd vanuit Brussel (EU).

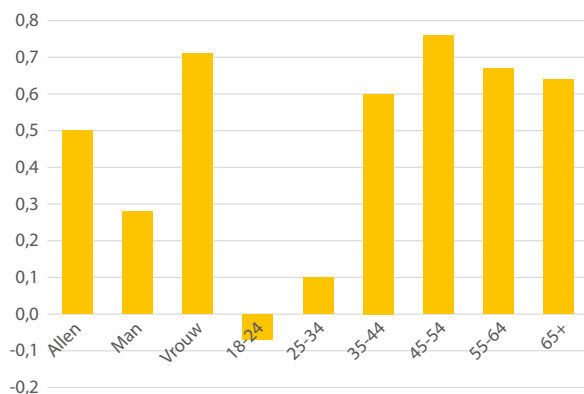

5 Bijlagen

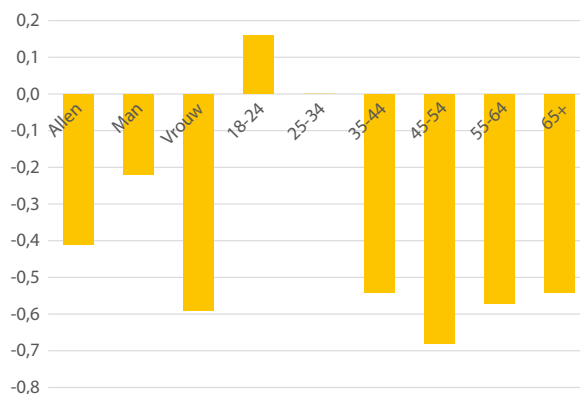
Bijlage 2: Leeftijd en geslacht

Selectie van resultaten waarbij leeftijd of geslacht opvallende verschillen laten zien.

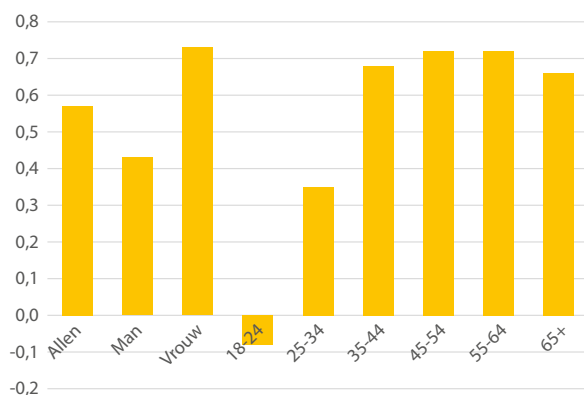
14. De boeren zijn telkens weer het slachtoffer van beleid van politici uit de Randstad.

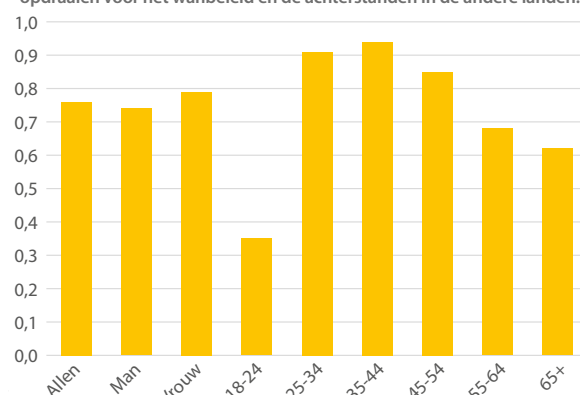
15. Het is terecht dat onze veeboeren worden opgeofferd voor het stikstofbeleid.

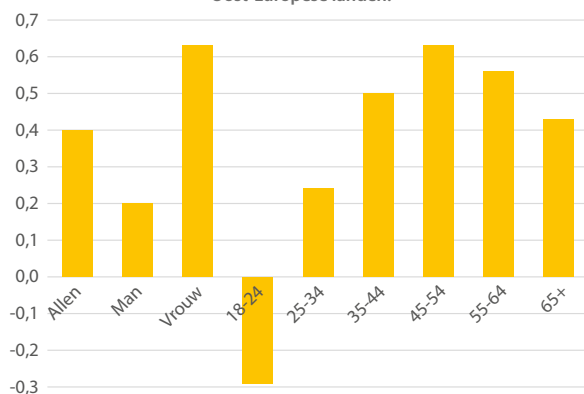
17. Het belang van de Nederlanders kan in de EU niet voldoende behartigd worden omdat we maar 29 van de 705 zetels (=4%) hebben in het Europees Parlement.

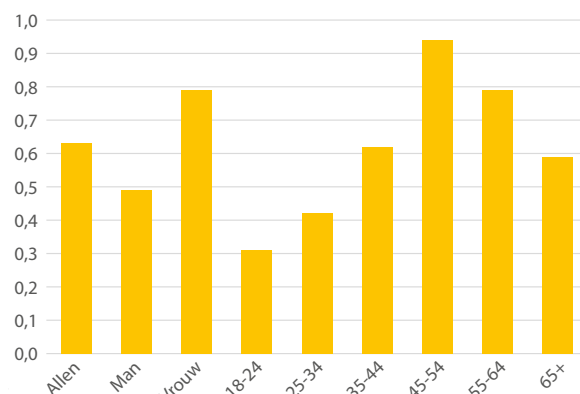
18. Als de komende jaren, zoals men in Brussel wil, de EU landen gezamenlijk verantwoordelijk worden voor de schulden van alle failliete banken, de spaargelden van alle burgers, en de staatsschuld van overheden van alle EU-landen, zullen wij in Nederland en Duitsland opdraaien voor het wanbeleid en de achterstanden in de andere landen.

19. Nederland is beter af in een vrije economische samenwerking met andere onafhankelijke sterke landen buiten de EU (zoals Engeland, Noorwegen, Zwitserland en de USA) dan als onderdeel van één federale Europese staat met daarin ook veel zwakke Zuid- en Oost-Europese landen.

20. Ik wil in Europa liever terug naar een economische samenwerking van onafhankelijke landen (EEG), dan verder naar de Verenigde Staten van Europa, bestuurd vanuit Brussel (EU).

5 Bijlagen

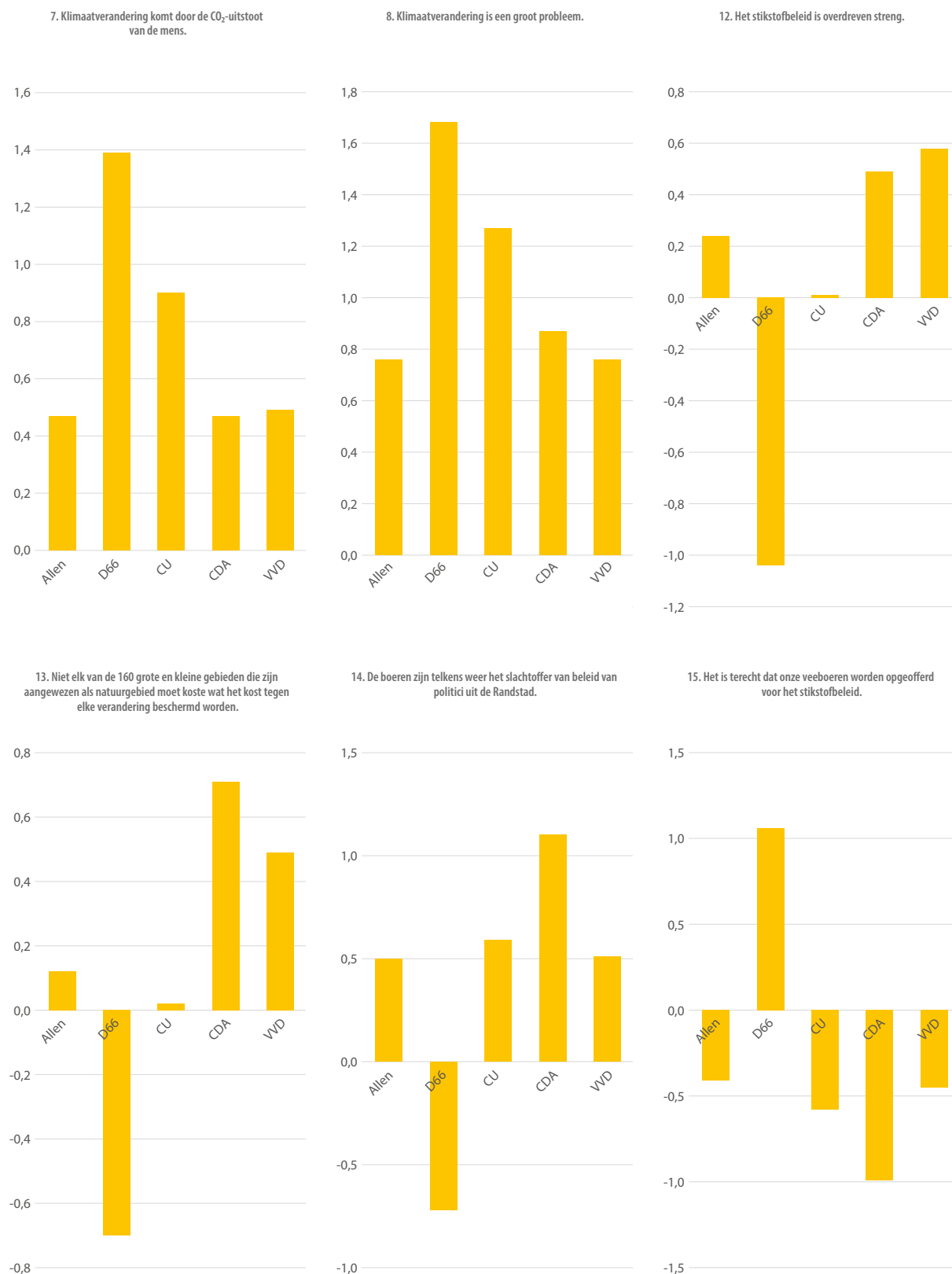
Bijlage 3: Coalitiepartijen vergeleken met “allen”

Selectie van resultaten waarbij de voorkeuren van de achterban van de beoogde coalitiepartijen opvallende verschillen laten zien.

5 Bijlagen

Bijlage 3: Coalitiepartijen vergeleken met “allen”

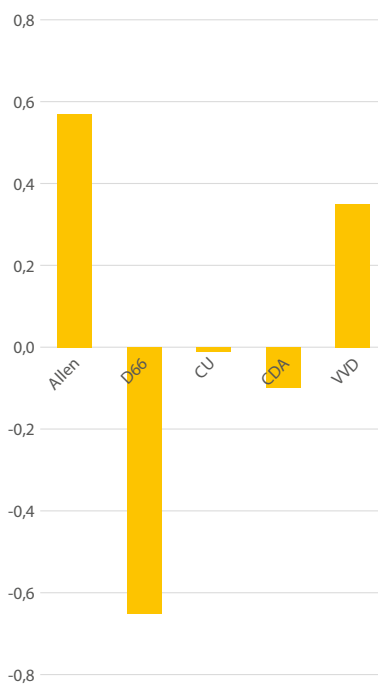
5 Bijlagen

Bijlage 3: Coalitiepartijen vergeleken met “allen”

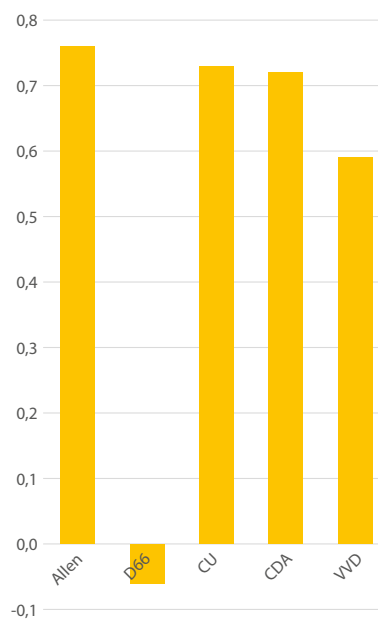
16. Het is goed dat de EU het visserijbeleid in Nederland bepaalt.

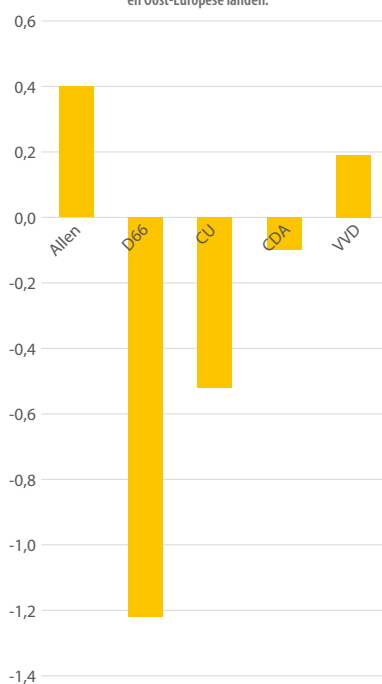
17. Het belang van de Nederlanders kan in de EU niet voldoende behartigd worden omdat we maar 29 van de 705 zetels (= 4%) hebben in het Europees Parlement.

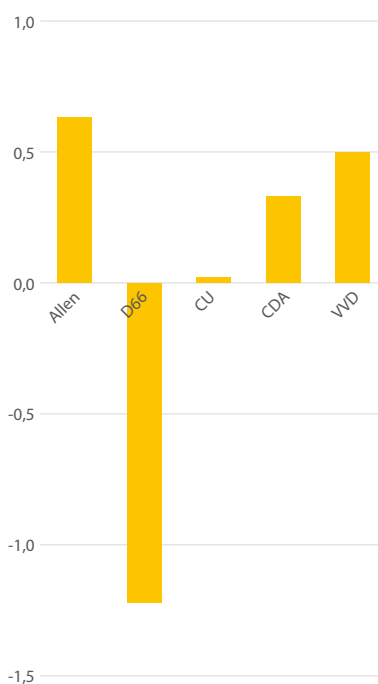
18. Als de komende jaren, zoals men in Brussel wil, de EU landen gezamenlijk verantwoordelijk worden voor de schulden van alle failliete banken, de spaargelden van alle burgers, en de staatsschuld van overheden van alle EU-landen, zullen wij in Nederland en Duitsland opdraaien voor het wanbeleid en de achterstanden in de andere landen.

19. Nederland is beter af in een vrije economische samenwerking met andere onafhankelijke sterke landen buiten de EU (zoals Engeland, Noorwegen, Zwitserland en de USA) dan als onderdeel van één federale Europese staat met daarin ook veel zwakke Zuid- en Oost-Europese landen.

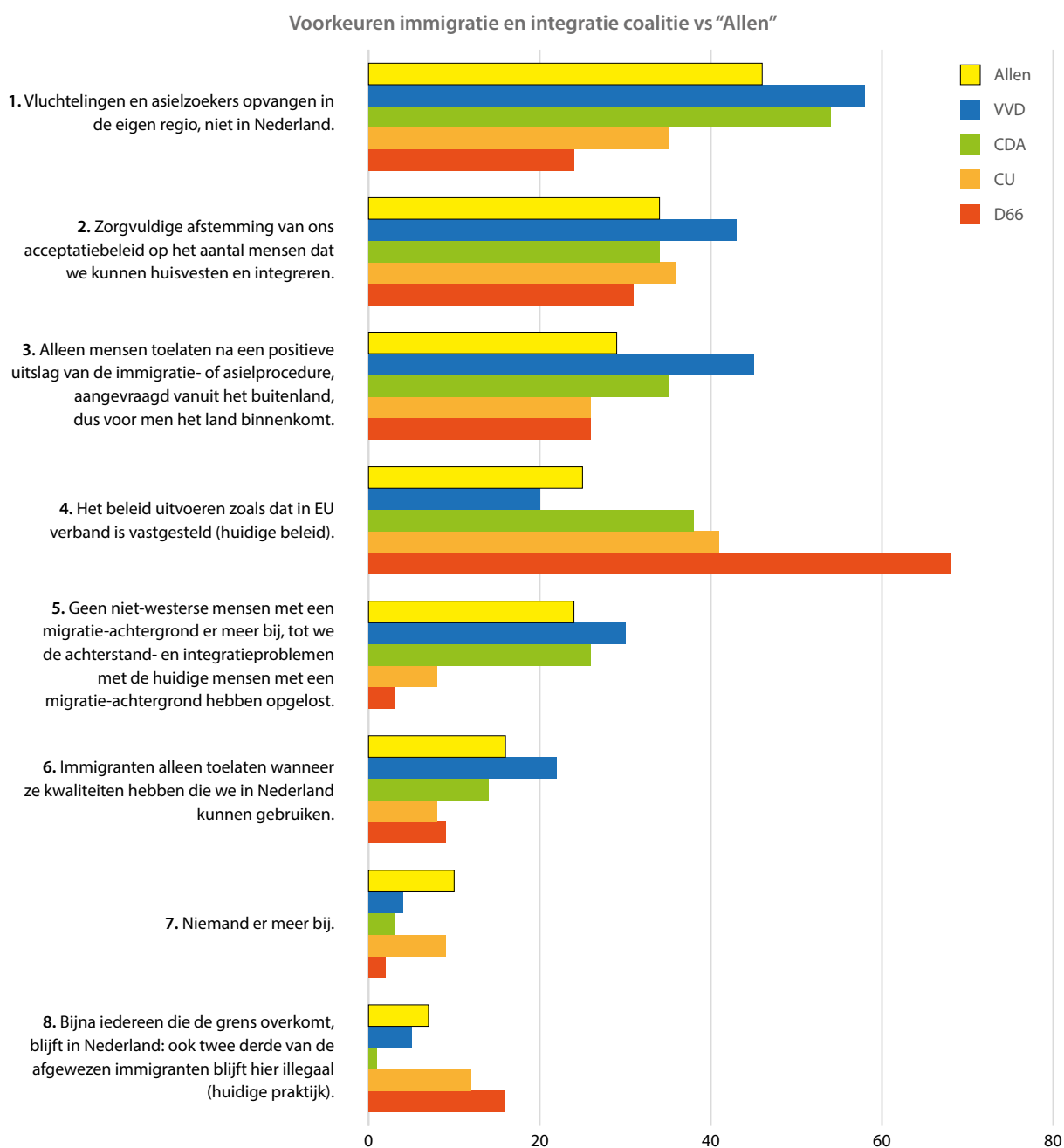

20. Ik wil in Europa liever terug naar een economische samenwerking van onafhankelijke landen (EEG), dan verder naar de Verenigde Staten van Europa, bestuurd vanuit Brussel (EU).

5 Bijlagen

Bijlage 3: Coalitiepartijen vergeleken met “allen”

6 Toelichting bij de enquête en de grafieken

Representativiteit

De enquête is gehouden onder 3500 respondenten, waarna de resultaten representatief gemaakt zijn. Met representatief wordt bedoeld dat de uitkomsten gecorrigeerd zijn op afwijkingen in de respondentengroep van de werkelijke verhoudingen. Was bijvoorbeeld het aandeel respondenten dat D66 stemt te laag vertegenwoordigd, dan werden de resultaten opgehoogd naar de werkelijke hoeveelheid D66 stemmers.

Ook de rubriek "allen" is gecorrigeerd naar politieke voorkeur, leeftijd, geslacht en kenmerken van opleiding en inkomen, en geeft dus een juist beeld voor de hele bevolking.

In combinatie met het grote aantal respondenten is hiermee een goede representativiteit van de uitkomsten gegarandeerd.

Voor meer informatie zie <https://home.noties.nl/peil/onderzoeksopzet/>

Handleiding bij de grafieken

Bepaling van de score

De oranje grafieken geven het gewogen gemiddelde weer van de antwoorden, waarbij "eens" of "oneens" per procent respondenten 1 resp -1 punt krijgt, en "zeer eens" of "zeer oneens" 2 resp. -2 punten krijgt. De score in de grafiek kan lopen van 2 (100% "zeer mee eens") tot -2 (100% "zeer mee oneens").

Deze waarde staat bovenaan de tabellen als "score".

Er wordt daarbij gecorrigeerd voor "weet niet/geen mening", dus die antwoorden tellen niet mee voor de score. 50% "zeer eens" of "zeer oneens", bij 50% "weet niet/geen mening", geeft dus een volle score van 2 resp -2. Van de respondenten met een mening was immers 100% het "zeer mee eens".

Er wordt niet gecorrigeerd voor "eens noch oneens". Veel antwoorden met "eens noch oneens" verlagen dus de score, in gelijke mate naar positief en negatief.

50% "zeer eens" of "zeer oneens", bij 50% "eens noch oneens", geeft dus een halve score van 1 resp. -1.

Van de respondenten met een mening was immers maar de helft het "zeer mee eens".

Hiermee wordt de significantie van de uitkomst tot uitdrukking gebracht.

Bovengenoemd voorbeeld met 50% zeer eens, en een geval met 3x zoveel eens als oneens:

	Invloed "Eens noch oneens"				Invloed "Weet niet/Geen mening"		
	Half om half	Half om half	Half om half		Half om half	Half om half	Half om half
Score:	1,00	1,33	2,00		0,60	0,67	0,75
Zeet mee eens	50%	50%	50%		30%	30%	30%
Mee eens	0%	0%	0%		30%	30%	30%
Eens noch oneens	50%	25%	0%		20%	10%	0%
Mee oneens	0%	0%	0%		10%	10%	10%
Zeet mee oneens	0%	0%	0%		10%	10%	10%
Weet niet/geen mening	0%	25%	50%		0%	10%	20%

Waardering van de score

Het is belangrijk om de betekenis van de score te begrijpen.

Het wegen van de resultaten met 1 punt voor “mee (on)eens” en 2 voor “zeer mee (on)eens” is in principe willekeurig. Maar de hieruit berekende gemiddelde score geeft volgens de enquêteur een redelijk goede indruk van in hoeverre een meerderheid van de respondenten een bepaalde voorkeur heeft.

Onderstaande tabel laat zien welke score ontstaat wanneer de “mee eens” en “zeer mee eens” voorkeur een bepaald percentage hoger aan punten scoort, dan de “oneens” en “zeer oneens” voorkeur.

Hierbij zijn de voorkeuren voor “eens” en “zeer eens” voor de eenvoud gelijk gehouden, en is in drie gevallen de “Weet niet” voorkeur gebruikt om begrijpelijke ronde getallen te krijgen.

	Geen voorkeur	Krappe meerderheid	Meerderheid	Ruime meerderheid	Zeer ruime meerderheid	Sterk overheersende meerderheid	Overweldigende meerderheid	Alleen “eens” en “zeer mee eens”	Alleen “zeer mee eens”
Score:	0,00	0,16	0,30	0,50	0,75	1,00	1,20	1,50	2,00
Eens = oneens + ...	0%	25%	50%	100%	200%	400%	800%	–	–
Zeet mee eens	25%	28%	30%	32%	36%	40%	45%	50%	100%
Mee eens	25%	28%	30%	32%	36%	40%	45%	50%	0%
Eens noch oneens	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Mee oneens	25%	22%	20%	16%	12%	8%	5%	0%	0%
Zeet mee oneens	25%	22%	20%	16%	12%	8%	5%	0%	0%
Weet niet/geen mening	0%	0%	0%	4%	4%	4%	0%	0%	0%

Hieruit blijkt dat 25% meer punten voor “(zeer) eens” dan voor “(zeer) oneens” een score oplevert van 0,16. 25% meer punten beschouwen daarom we als een krappe meerderheid.

De helft meer punten voor “eens” is al een redelijke meerderheid, en scoort een 0,3.

Twee maal zoveel punten voor “eens” scoort een 0,5, wat dus beschouwd kan worden als een ruime meerderheid.

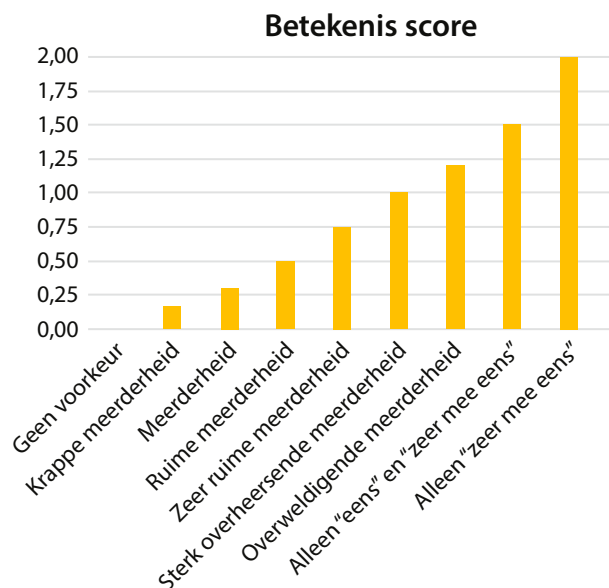
Driemaal zoveel wordt dan een zeer ruime meerderheid en scoort een 0,75.

Vijf maal zoveel scoort een ronde 1,00, en beschouwen we als een sterk overheersende meerderheid, negen maal (een 1,2) beschouwen we als een overweldigende meerderheid.

De laatste twee zijn scores in de buitencategorie van meerderheid.

Het score lijstje wordt dan:

0,00	Geen voorkeur
0,15	Krappe meerderheid
0,30	Meerderheid
0,50	Ruime meerderheid
0,75	Zeet ruime meerderheid
1,00	Sterk overheersende meerderheid
1,20	Overweldigende meerderheid
1,50	Iedereen “mee eens” of “zeet mee eens”
2,00	Iedereen “Zeet mee eens”

Dezelfde kwalificatie geldt voor de negatieve scores, die een meerderheid voor “mee oneens” en “zeer mee oneens” weergeven.

De schaal van de grafieken verschilt, dus is het aan te raden om altijd even te kijken waar de uitkomst zich bevindt, bijvoorbeeld tov. de 0,50 score (ruime meerderheid).

Bij de meeste vragen hebben de antwoorden per partij een score tussen de 0,5 en 1,7, dus van ruime tot overweldigende meerderheid. Beide blokken hebben dus zeer uitgesproken meningen. Dat geeft aan hoe gepolariseerd de discussie is.

De meeste “allen” gemiddelden liggen boven de 0,3 en zijn dus te beschouwen als reële meerderheidsstandpunten van de bevolking.

Stichting Milieu • • •
Wetenschap & Beleid

<https://mwenb.nl>